

BELÜGYMINISZTERIUM

**Képesség- és tehetséggondozás
a gyermekvédelmi szakellátásban**
Módszertan

Jóváhagyta:

Kelt, Budapest 2023.

2023. MÁRC. 23.

Sándor Pinter
Dr. Pinter Sándor
miniszter

A módszertan összeállításában közreműködött:

András Katalin – Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató
Beregnyei Beáta – Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság
Birinyi Márk – Károli Gáspár Református Egyetem
Bogács Ernő – BM Gyermekvédelmi és Gyámügyi Főosztály
dr. Feffer Zsuzsanna – BM Gyermekvédelmi és Gyámügyi Főosztály
Dr. Haász Sándor PhD – Károli Gáspár Református Egyetem
Hornácki Péter – BM Gyermekvédelmi és Gyámügyi Főosztály
Horváth Zsófia – BM Gyermekvédelmi és Gyámügyi Főosztály
Kovácsné dr. Szekér Enikő – BM Humán erőforrás-fejlesztési és Stratégiai Főosztály
dr. Lenkovicz Mária – Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat
dr. Malét-Szabó Erika – BM Humán erőforrás-fejlesztési és Stratégiai Főosztály
Molnár Dóra – Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Ludovika Collegium
Prof. Dr. Nagy Beáta egyetemi tanár – Debreceni Egyetem
Nagy Loránd – Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat
Dr. Szabó Beáta – Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Varga Szilárdné – Református Szeretetszolgálat

Tartalomjegyzék

I. ALAPVETÉSEK	3
Bevezetés.....	4
Fogalomtár	6
Alapelvek	8
II. GYAKORLATI ÚTMUTATÓ	9
Értelmezési és megvalósítási keretek.....	10
Beavatkozási pontok és beavatkozások.....	13
1. Szakmai vélemény – gyermekvédelmi szakértői bizottság.....	14
2. Elhelyezési javaslat és egyéni elhelyezési terv.....	15
3. Egyéni gondozási-nevelési terv (GH-1)	16
4. Pályaválasztás	22
III. ESZKÖZTÁR	23
Szakmai vélemény - Vármegyei/Fővárosi/Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság ...	24
Elhelyezési javaslat és egyéni elhelyezési terv.....	32
Gazdagítás	37
Dokumentumelemzés - a gyermek/tanuló által készített és/vagy róla készült dokumentáció adatainak elemzése, értelmezése	43
Strukturálatlan Interjú	45
Tehetségűző megfigyelési szempontsor.....	48
Harmonikus - diszharmonikus jellemzők tehetségazonosításhoz	54
Személyiség Alapú Érzelmi Intelligencia	66
Tanulási erősségek	69
Véleményem szerint – kreativitás kérdőív	75
Motivációs kérdőív diákoknak	85
Szabadidő kérdőív tanulóknak	94
Ajánlott eszközlista képességfelméréshez.....	111
IV. IRODALOMJEGYZÉK	114

I.
ALAPVETÉSEK

BEVEZETÉS

Minden gyermeknek jár a szeretet és a gondoskodás.

A szülő a gyermekét ideális esetben a fogantatástól kezdve szereti, ismeri, kíséri, mintegy észrevétlenül biztosítja számára a fejlődéséhez szükséges érzelmi és fizikai biztonságot. A gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekeknek ugyan más módon, de ugyanezt a gondoskodást kell megélniük. Ha nincs szülő, a szakembereknek kell biztosítaniuk mindezt, az emberség mellett szakértelemmel.

A gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermeknek (továbbiakban: gyermek) olyan kihívásokkal kell megküzdenie, amelyek speciális támogatást tesznek szükségessé: olyan tervezett szakmai jelenlétet, amely a gyermek jóllétét szolgálja. **A képesség- és a tehetség gondozás** e támogatásnak a része, vagyis **nem különíthető el a gyermek jóllétének megteremtésétől.**

A módszertan **célja**, hogy **támogatást nyújtson a** gyermekvédelmi szakellátásban dolgozó **szakembereknek** (továbbiakban: szakember), annak érdekében, hogy a **gyermek a lehető legfelkészültebben lépjen ki** az ellátásból.

A módszertan ennek megfelelően a gyermek képességeinek, tehetségének kibontakoztatására irányuló szakmai munkához járul hozzá, **gyakorlatias** folyamatleírással, **jól alkalmazható módszerekkel.**

A szakemberek nem rendelkeznek azokkal az ismeretekkel, amelyekkel egy átlag szülő rendelkezik a saját gyermeke vonatkozásában. Ennek következtében először **meg kell ismerniük a gyermeket.** Ez az információszerzés **nem egyszeri**, nem a kezdetre korlátozott, **hanem folyamatos**, kiterjed a gondozás-nevelés teljes időtartamára.

A gyermekről szerzett **ismeretekhez igazítottan** kell meghatározni azokat a beavatkozásokat, amelyek a gyermek **hatékony felkészítését** szolgálják, szintén a szakellátás teljes időtartamára kiterjedően.

A módszertan ennek megfelelően a képesség felmérésének (megismerés) és gondozásának (felkészítés, fejlesztés) módszertana.

Fontos, hogy a módszertan **nem új feladatot határoz meg**, hanem a gondozás-nevelés jogszabályban is előírt elemeit támogatja. **A képesség gondozás érdekében rendszerezi a szakemberek által jelenleg is végzett feladatokat.**

A módszertan három egymásra épülő részből áll.

- I. Az első rész (**Alapvetések**) tartalmazza az elméleti megalapozást és a fogalmi tisztázást.
- II. A második rész (**Gyakorlati Útmutató**) a gondoskodás kezdetétől a gondoskodás végéig tartó időszak beavatkozási pontjait és gyakorlati beavatkozásait tartalmazza: feladat, felelős, időpont és módszer meghatározásával.
- III. A harmadik rész (**Eszköztár**) a módszereket és azok leírását foglalja magában.

FOGALOMTÁR

A módszertan a képesség- és tehetség gondozás módszertana. Az egységes értelmezés érdekében a

- képesség
- tehetség
- képesség/tehetség felmérés
- képesség/tehetség gondozás

fogalmak pontosítása szükséges.

Képesség és tehetség

Nincs általánosan elfogadott képesség és tehetség fogalom. A módszertan a Pedagógiai Lexikon szerinti képességfogalmat használja. A tehetség fogalom vonatkozásában Harsányi István meghatározását.

„**Képesség:** valamely cselekvésre, **teljesítményre való alkalmasság, illetve ennek mértéke;**... . Minőségét, **fokát részben** az emberrel veleszületett **adottságok**, hajlamok, részben a környezeti hatások együttesének befolyására **szerzett tapasztalatok** (ismeretek, készségek) **határozzák meg.** Az emberrel veleszületett adottságokból, hajlamokból álló rátermettség tehát a képesség fejlesztésének természetes feltétele; maga a képesség az emberi tevékenység folyamán alakul ki.”¹²

Tehetség a „velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott **képesség, amely** az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az **átlagot messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni**”³

A képesség tehát valamilyen teljesítményre való alkalmasság. Hogy milyen mértékű teljesítményre alkalmas valaki, azt

- részben adottságai
- részben a gyakorlás

határozza meg.

A tehetség nem különíthető el a képességtől. A tehetség is képesség, az átlagot jelentősen meghaladó mértékű képesség.

A képességek több szempont szerint kategorizálhatók.

A módszertan

- a fizikai képesség,
- a pszichológiai képesség, és
- a rájuk hatást gyakorló szociológiai jellemzők

kategorizálást használja.

¹ A hivatkozások a szövegegység megőrzése érdekében a lábjegyzetben jelennek meg

² Nagy, 1977: 344

³ Harsányi, 1988:21

Képességfelmérés

A képességfelmérés valamely cselekvésre való **alkalmasság és annak mértékének (képesség) a felmérése.**

Arra a kérdésre keresi a választ, hogy mi az tevékenység (feladat) aminek vonatkozásában a gyermek adottsággal rendelkezik, és milyen fokú ez az adottság. **Milyen képességgel rendelkezik a gyermek és milyen fejlettségű ez a képesség.**

Az felmérés többféle módon történhet. Magában foglalja

- a dokumentumelemzést
- a megfigyelést,
- a beszélgetést (interjút)
- a mérést
- és ezek dokumentálását.

Képességgondozás

A *gondozás* az azonosított **képességek fejlesztésére** irányuló tevékenység, képességfejlesztés. A megvalósítók szerinti megközelítésben mind a felmérésen, mind a gondozáson belül két kategória különíthető el:

- a gondozási helyen megvalósítható, **különös szakértelmet nem kívánó** felmérés és fejlesztés.
- **külön szakértelmet igénylő**, szolgáltatások vagy módszerspecifikus szakemberek által elérhető felmérés és fejlesztés.

ALAPELVEK⁴

- A képességfelmérés célja nem egyszerűen a tehetségek megtalálása, hanem a gyermek jellemzőinek azonosítása a megfelelő ellátáshoz. A képesség és így a tehetség fejlődését akkor lehet hatékonyan elősegíteni, ha elég információ áll rendelkezésre a gyermekről.⁵
- Az felmérés nem korlátozódhat egy módszerre, a pontos feltérképezéshez több módszer használata szükséges.
- A gyermekvédelemben élő gyermekek sajátosságaira tekintettel összetett, több képességet és tényezőt vizsgáló felmérési módszerek szükségesek, amelyek a gyermek képességeinek differenciált felméréséhez segítenek hozzá.
- A módszereket nem egyszerre, hanem - a túlterhelést elkerülendő - több szakaszban javasolt tervezni és alkalmazni.
- A felmérés nem egyetlen alkalom, hanem folyamatos. Időszakonként visszatérően meg kell ismételni.
- A fejlesztés időigényes, több évet igénylő tevékenység.
- Nincs fejlesztés tartós gyakorlás nélkül.
- A gyermek és szakember együttes tevékenységéből lehet a legtöbb adatot szerezni a képességek megismeréséhez.
- A képesség felmérésnek és fejlesztésének leghatékonyabb módja a helyzet teremtés. Minél több olyan helyzet kialakítása javasolt, ahol a képesség megnyilvánulhat és gyakorolható.
- A módszertanban rögzített felmérési módszerek nem váltják ki a jogszabályban előírt szűrővizsgálatokat, hanem ráépülően azonosítják a képességeket.

⁴ Gyarmathy, 2010 és Szabó, 2019 alapján

⁵ Gyarmathy, 2010: 43

II. GYAKORLATI ÚTMUTATÓ

ÉRTELMEZÉSI ÉS MEGVALÓSÍTÁSI KERETEK

A módszertan a gondoskodás kezdetétől a gondoskodás végéig tartó időszak beavatkozási pontjait és magukat a beavatkozásokat tartalmazza.

Beavatkozási pontok:

A beavatkozási pontok azok a szakmai mozzanatok, ahol a felmérésnek és/vagy a gondozásnak meg kell történnie.

Ezek a következők:

1. Gyermekvédelmi szakértői bizottság szakmai véleménye
2. Elhelyezési javaslat és egyéni elhelyezési terv
3. Egyéni gondozási-nevelési terv (GH-1) készítés és végrehajtás
4. Pályaválasztás

Beavatkozások:

A beavatkozás a képességfelmérés és a képességgondozás maga.

A beavatkozások a fizikai, a pszichológiai és szociológiai jellemzők felmérését és a kapcsolódó képességek fejlesztését szolgálják.⁶

- *A fizikai képességekbe* beleértendő az egészségi állapot is tekintettel arra, hogy valamely képesség kibontakoztatását jelentősen meghatározza az egészségi állapot (pl. látássérülés, mozgássérülés stb.).
- *A pszichológiai képesség* tág fogalom. Ide tartoznak az érzelmi, a kognitív és a társas képességek, valamint az érdeklődés, a motiváció és a kreativitás.
- Jóllehet nem képességek, a *szociológiai jellemzők* feltárása azért fontos mert a gyermek élettörténete, társadalmi környezete és meghatározottsága jelentősen kihat mind a felmérés pontosságára, mind a fejlesztés módjának, eszközeinek kiválasztására és ezáltal a fejlesztés hatékonyságára.

A beavatkozás rögzíti kinek, mikor, mit és hogyan kell cselekednie, vagyis meghatározza a felelőst, az időpontot, a feladatot és a módszert.

- *A felelős* az, aki az adott feladatért felel. Nem szükségszerűen kell neki megvalósítania a feladatot. Ő gondoskodik a feladat megvalósításáról, adott esetben közreműködők igénybevételeivel.
- *Közreműködő* az, akit a felelős a feladat megvalósításába bevon.
- *Az időpont* a beavatkozás megvalósításának időpontja vagy időszaka, amikor a beavatkozást végre kell hajtani.

⁶ Szabó, 2019

- *A feladat* a fizikai és a pszichológiai képességek (érzelmi, kognitív és társas képességek, beleértve az érdeklődést, a motivációt és a kreativitást is), valamint a szociológiai jellemzők felmérése és fejlesztése.
- *A módszer* (hogyan), a beavatkozás eszközét és mikéntjét jelenti. Milyen eszközzel és milyen módon valósítható meg a feladat.

A módszertan a felmérés minimum követelményeit rögzíti.

1. Egyrészt a **vizsgálandó képességeket** illetően:
 - a. Meghatározza, hogy melyek azok a képességek, amelyek felmérésének meg kell történnie.
 - b. A felsorolt képességek mindegyikét kötelező mérni.
 - c. A felsorolt képességek szabadon bővíthetők, de nem szűkíthetők.
2. Másrészt a felmérés **eszköze és módja vonatkozásában**:
 - a. A módszertan csak hiteles és megbízható eszközöket ajánl.
 - b. Az egyes képességek felmérésére minimum követelményként meghatározott eszközök használata minden esetben kötelező.
 - c. Figyelemmel kell lenni ugyanakkor arra az alapelvre, hogy – amennyiben lehetőség van rá – összetett felmérést kell végezni, vagyis ajánlott több eszköz használata. Ennek érdekében a minimumkövetelményként meghatározott eszközökön kívül más eszközt is lehet használni, de csak abban az esetben, ha szerepel a módszertanban ajánlott eszközök listájában vagy azt a felmérésben illetve gondozásban résztvevő módszerspecifikus szakember írja elő, illetve javasolja.

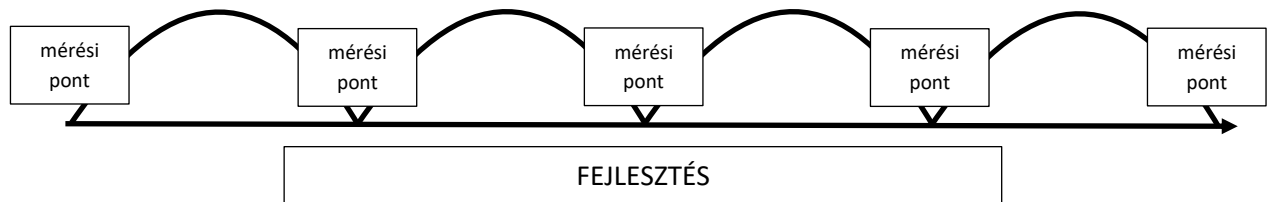
A módszertan csak olyan eszközöket és módokat ajánl, amelyek a szakszolgálat és a gondozási hely által megvalósíthatóak. Amennyiben speciálisan képzett szakember vagy specifikus szolgálat igénybevétele van szükség, azt egyértelműen jelzi.

A módszertan a gondozási helytől csak különös szakértelmet nem igénylő képességgondozó módszerek megvalósítását várja el. A külön szakértelmet igénylő képességgondozó tevékenység módszerspecifikus képzettséggel rendelkező szakemberek feladata.

	FELADAT	
	Felmérés	Gondozás
FELELŐS		
Gondozási hely	különös szakértelmet nem igénylő módszerek	különös szakértelmet nem igénylő módszerek
Szakember	különös szakértelmet igénylő módszerek	különös szakértelmet igénylő módszerek

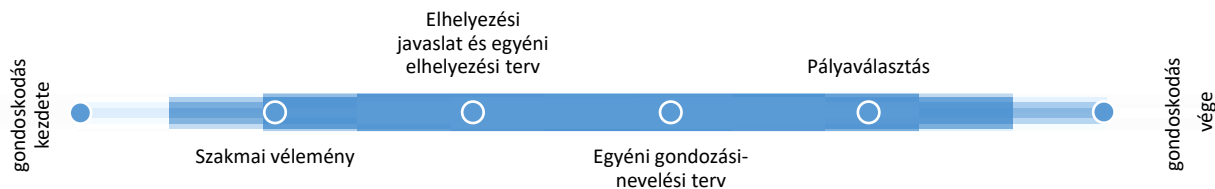
Az eszközöket a módszertan II. része (Gyakorlati útmutató) az egyes képességekhez rendelt sorolja fel. A felsorolás csak címszerű. **Az eszközöket és a részletes módszerleírást a III. rész (Eszköztár) tartalmazza.**

A felmérés és a gondozás nem egyszeri, hanem folyamatos tevékenység. A fejlődést időszakonként ellenőrizni szükséges. A fejlődés ellenőrzése egy ismételt felmérés keretében történik. Az ellenőrzés eredményeitől függően az addigi alkalmazott módszert vagy fenn kell tartani, vagy módosítani szükséges. A felmérés és a fejlesztés így válik párhuzamos tevékenységgé.

BEAVATKOZÁSI PONTOK ÉS BEAVATKOZÁSOK

Beavatkozási pontok - folyamatábra

Beavatkozások adott beavatkozási pontokon – összefoglaló táblázat

BEAVATKOZÁSI CÉL-MÁTRIX		Szakmai vélemény		Elhelyezési javaslat és egyéni elhelyezési terv		GH-1		Pályaválasztás	
		Felmérés	Gondozás	Felmérés	Gondozás	Felmérés	Gondozás	Felmérés	Gondozás
Szociológiai jellemzők		●		●		●	●	●	
Fizikai képességek		●		●		●	●	●	
Pszichológiai képességek	Érzelmi képesség	●		●		●	●	●	
	Általános kognitív képesség	●		●		●	●	●	
	Motiváció	●		●		●	●	●	
	Kreativitás	●		●		●	●	●	
	Érdeklődés	●		●		●	●	●	
	Szociális képességek	●		●		●	●	●	

1. SZAKMAI VÉLEMÉNY – Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság

A Vármegyei/Fővárosi/Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság által készített szakmai vélemény a gyermek sorsrendezésének első és alapvető jelentőségű eleme. A szakmai véleményben foglaltak segítik a gyermek gyámját, gondozási helyét a gyermek valós szükségleteinek, problémáinak megismerésében, feltárásában, az ezekre való optimális reagálás, a gyermek számára fontos foglalkozások, a szükségleteihez, problémáihoz adekvát szolgáltatások, beavatkozások megtervezésében, ütemezésében, az egyéni gondozási-nevelési terv elkészítésében. A szakértői bizottság és az általa készített szakmai vélemény ezért kiemelt figyelmet fordít azokra a jellemzőkre, képességekre, valamint fejlesztésüket szolgáló javaslatokra, amelyek a gyermekek képességeinek kibontakozásához hozzájárulhatnak.

Felelős (Ki):

Vármegyei/fővárosi/országos gyermekvédelmi szakértői bizottság vezetője.
A bizottságvezető döntése szerinti bizottsági munkatárs.

Időpont (Mikor):

A gyermek vizsgálatát követően, a szakmai vélemény elkészítésekor.

Feladat (Mit):

A megfelelő információk birtokában, illetve a vizsgálati helyzetben tapasztaltak alapján a szakmai vélemény térjen ki azokra a jellemzőkre, képességekre, készségekre, amelyek a gyermekek további életpályáját befolyásolhatják, képességeinek kibontakozásához hozzájárulhatnak. Egyénre szabott javaslatok a képesség- és tehetséggondozáshoz kapcsolódó foglalkozásokra, szolgáltatásokra és ezek tervezésére.

Módszer (Hogyan):

A módszer részletes leírása a III. részben a SZAKMAI VÉLEMÉNY - GYERMEKVÉDELMI SZAKÉRTŐI BIZOTTSÁG cím alatt olvasható.

2. ELHELYEZÉSI JAVASLAT ÉS EGYÉNI ELHELYEZÉSI TERV

A területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás feladata egyrészt a gyermek gondozási helyének meghatározása érdekében a gyermekre vonatkozó „*Elhelyezési javaslat*”, másrészt az „*Egyéni elhelyezési terv*” elkészítése a gyermek vér szerinti családjába való visszakerülésének előmozdítása, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelő szakellátásbeli életútjának megtervezése érdekében. Ennek megfelelően az „Egyéni elhelyezési terv” az, amely elsőként a képességfelmérés/tehetséggondozás/életpálya tervezés, támogatás irányait kijelöli, tervezi. Az életút változásakor (kapcsolattartás módosítása, gondozási hely megváltoztatása) szintén megjelöli, tervezi a cél elérésének irányait.

Felelős (Ki):

Területi gyermekvédelmi szakszolgálat.

A szakszolgálat elhelyezésért felelős munkatársa, elhelyezési ügyintéző, az érintettek (gyermek, szülő, szakemberek) bevonásával.

Időpont (Mikor):

Az elhelyezési javaslat és egyéni elhelyezési terv készítésekor, különös tekintettel az elhelyezési megbeszélésre.

Feladat (Mit):

A gyermek képességei kibontakoztatásának leginkább megfelelő gondozási helyet megjelölő Elhelyezési javaslat, illetve a gyermek további életútjának alakítására vonatkozó célkitűzéseket és a szükséges intézkedéseket magában foglaló Egyéni elhelyezési terv előkészítése, valamilyeni kapcsolódó szakember tudásának összevonásával és a rendelkezésükre álló információk összegyűjtésével.

Módszer (Hogyan):

A módszer részletes leírása a III. részben az ELHELYEZÉSI JAVASLAT ÉS EGYÉNI ELHELYEZÉSI TERV cím alatt olvasható.

3. EGYÉNI GONDOZÁSI-NEVELÉSI TERV (GH-1)

Az egyéni gondozási-nevelési tervben történik meg a képességfelmérés és fejlesztés tervezése. A módszertan ehhez a tervezéshez ad támogatást a fizikai képességek, pszichológiai képességek, szociológiai jellemzők kategóriái szerint.

Fontos kiemelni, hogy a GH-1 **tervezés és nem beszámoló**. Itt kell megtervezni a feladatokat, a felelőst, az időpontokat és a megvalósítás hogyanját. A feladatok között pedig a képességfelmérést és a képességgondozást.

Az egyéni gondozási-nevelési terv első elkészítésénél nem elvárás, hogy rendelkezésre álljon valamennyi információ. A meglévő információkból kell kiindulni.

Az felmérés és fejlesztés **kiemelt szempontja, a gondozási hely általi megvalósíthatóság**. A módszertan ennek következtében, csak olyan eszközöket és módszereket ajánl, amelyek a gondozási hely által megvalósíthatóak. Amennyiben speciálisan képzett szakember vagy specifikus szolgáltatás igénybevételére van szükség, azt a felelősöknél kiemelten jelzi a módszertan.

A felsorolt képességek mindegyikét kötelező mérni.

A méréshez az egyes képességeknél kötelezően megjelölt eszközöket kell használni.

A kötelezően meghatározott eszközökön túl lehet más, az eszközlistában megjelölt eszközök is használni, de kizárólag a kötelezően megjelölt eszköz mellett.

Figyelemmel kell lenni ugyanakkor az alapelvre, hogy – amennyiben lehetőség van rá – összetett felmérést kell végezni, vagyis több eszköz használata ajánlott.

A gondozási hely által megvalósítható fejlesztés minden esetben a **gazdagítás** módszere. Az ezen felüli fejlesztések, minden esetben az adott képesség fejlesztésében jártas módszerspecifikus szakember javaslata alapján történjenek, függetlenül attól, hogy a gondozási hely meg tudja-e valósítani a fejlesztést, vagy rajta kívül módszerspecifikus szakember/szolgáltatás igénybevétele szükséges.

A képességek felmérése nem öncélú, hanem a fejlesztést/gondozást szolgálja.

A gondozás nem csak a gondozási hely feladata, hanem az ágazatirányításé is. Az ágazatirányítás úgy tud eszközöket és programot rendelni a gondozáshoz, ha adatokkal rendelkezik a gyermekek képességeiről és képességgondozási szükségleteiről. Ennek érdekében visszacsatolásra van szükség az ágazatirányítás részére a felmérések és gondozás eredményeiről.

A visszacsatolás az ágazatirányítás által rendelkezésre bocsátott online felületen történik, ahol a felületet kezelő közreműködő szervezet által nem beazonosítható módon rögzíthetők a képességgondozással kapcsolatos adatok.

A visszacsatolást legkésőbb az adott évet követő év február 28. napjáig kell teljesíteni.

Az online felület tartalma:

I. Szociológiai jellemzőkhöz kapcsolódóan:

- a. Van-e kapcsolata a gyermeknek vérszerinti családjával? (Van/Nincs)
- b. A kapcsolattartás milyen gyakoriságú?
 - i. legalább kétheti
 - ii. legalább havi
 - iii. legalább kéthavi
 - iv. két hónapnál ritkább
- c. Milyen hatással van a gyermekre a kapcsolattartás? (Szabad szöveges válasz.)

II. Fizikai képességekhez kapcsolódóan:

Kérem, értékelje a gyermek alábbi jellemzőit 1-től 9-ig tartó skálán!

VIZSGÁLT KÉPESSÉGEK, KOMPETENCIÁK	FEJLESZTENDŐ			ÁTLAGOS			KIMAGASLÓ (TEHETSÉG)		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
a) Egészségi állapot									
b) Testi fejlettség									
c) Mozgás-koordináció	nagymozgások								
	finommotorika								

III. Pszichológiai képességekhez kapcsolódóan:

A kötelezően alkalmazandó mérőeszközök adatai és eredményei.

GH-1 — Képességfelmérés és -gondozás tervezése/megvalósítása

Áttekintő táblázat

GH-1		Fizikai képességek felmérése és gondozása	Szociológiai jellemzők felmérése	Pszichológiai képességfelmérés és gondozás					
				Érzelmi képességek	Kognitív képességek	Motiváció	Kreativitás	Érdeklődés	Szociális képessé- gek
Felelős (Ki)	<i>felmérés</i>								
	<i>gondozás</i>								
Időpont (Mi- kor)	<i>felmérés</i>								
	<i>gondozás</i>								
Feladat (Mit)	<i>felmérés</i>								
	<i>gondozás</i>								
Módszer (Ho- gyan)	<i>felmérés</i>								
	<i>gondozás</i>								

Részletező táblázat

GH-1		Fizikai képességek felmérése és gondozása	Szociológiai jellemzők felmérése	Pszichológiai képességfelmérés és gondozás					
				Érzelmi képességek	Kognitív képességek	Motiváció	Kreativitás	Érdeklődés	Szociális képességek
Felelős (Ki)	<i>felmérés</i>	<p><u>Felelős:</u> Gondozási hely.</p> <p><u>Közreműködő:</u> a felmérés és fejlesztés módjától függően</p> <ul style="list-style-type: none"> a gondozási hely vagy az adott képesség felmérésében/ fejlesztésében jártas szakember. 	<p>Felelős: Gondozási hely.</p> <p><u>Közreműködő:</u> gyermekvédelmi gyám.</p>	<p>Felelős: Gondozási hely.</p> <p><u>Közreműködő:</u> a felmérés és fejlesztés módjától függően:</p> <ul style="list-style-type: none"> a gondozási hely vagy az adott képesség felmérésében/fejlesztésében jártas szakember. 					
	<i>gondozás</i>								
Időpont (Mikor)	<i>felmérés</i>	<p><u>Tervezés:</u> Elhelyezést követő 30 nap. Ezt követően a terv felülvizsgálatakor.</p> <p><u>Megvalósítás</u> Elhelyezést követő nyolc hónapon belül. Ezt követően a tervben rögzítettek szerint. Szűrővizsgálat esetén vizsgálati időponttól függően.</p>	<p>Elhelyezést követő 3 hónapon belül.</p> <p>Ezt követően a tervben rögzítetten, illetve szükség szerint.</p>	<p>A gondoskodás kezdetétől számított nyolc hónapon belül. Ismétlés szükség szerint, de legalább két évente.</p> <p>A gondoskodásban lévő gyermek esetében:</p> <ul style="list-style-type: none"> amennyiben nem volt felmérés nyolc hónapon belül amennyiben megtörtént a felmérés akkor a tervezett ismételt időpontban; tervezett időpont hiányában szükség szerint, de a felméréstől számított két éven belül. 					
	<i>gondozás</i>			<p>A felmérést követően a fejlesztési terv szerint, annak hiányában folyamatosan.</p>					
Feladat (Mit)	<i>felmérés</i>	<p>Fizikai funkciók felmérése és fejlesztése.</p> <p>Szenzomotoros képességek felmérése és fejlesztése.</p>	<p>A gyermek fejlődésére hatással bíró környezeti tényezők feltérképezése.</p>	<p>Érzelmek felismerése és kezelése, megküzdési képesség valamint az érzelmi jólét felmérése és fejlesztése.</p>	<p>Kognitív képességek, az információfeldolgozás és az iskolai készségek felmérése, valamint fejlesztése.</p>	<p>A motiváció szintjének és irányának felmérése.</p>	<p>A kreatív attitűd és gondolkodás felmérése.</p>	<p>Az érdeklődés fő területeinek felmérése.</p>	<p>A szociális képességek fő területeinek azonosítása.</p>
	<i>gondozás</i>	<p>A felmért képességek szükség szerinti fejlesztése.</p>		<p>A felmért képességek szükség szerinti fejlesztése.</p>					

GH-1	Fizikai képességek felmérése és gondozása	Szociológiai jellemzők felmérése	Pszichológiai képességfelmérés és gondozás						
			Érzelmi képességek	Kognitív képességek	Motiváció	Kreativitás	Érdeklődés	Szociális képességek	
Módszer (Hogyan) <i>A módszerek részletes leírása a III. részben.</i>	felmérés	<ol style="list-style-type: none"> Dokumentumelemzés Általános vagy célzott szűrővizsgálatok. Tehetségszűrő megfigyelési szempontsor Viselkedésre vonatkozó megfigyelési szempontok tehetségazonosításhoz Szenzomotoros Profil Teszt. 	<ol style="list-style-type: none"> Dokumentumelemzés Strukturálatlan interjú. (Beszélgetés) Interjú Kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás a gyermek családjával 	<ol style="list-style-type: none"> Strukturálatlan interjú (Beszélgetés). Interjú Dokumentumelemzés Viselkedésre vonatkozó megfigyelési szempontok tehetségazonosításhoz. Szülői vélemény Tehetségszűrő megfigyelési szempontsor. Renzulli–Hartman-skála a kiemelkedő tanulók viselkedésjellemzőinek becslésére. Nebraskai Csillagos Éjszaka szempontsor tehetségigéreték felismeréséhez pedagógusok és szülők részére Tehetségjellemzők tehetségazonosításhoz 					
		<ol style="list-style-type: none"> Gazdagítás módszere. Ezen felüli fejlesztés az adott képesség módszerspecifikus szakember által ajánlott eszközökkel és módon 		<ol style="list-style-type: none"> Speciális megfigyelési szempontok átütő tehetség felismeréséhez. Tehetségigéreték jellemzése. 	<ol style="list-style-type: none"> Tanulási erősségek. Tanulási stílusok kérdőív. 				
	<ol style="list-style-type: none"> Gazdagítás módszere. Ezen felüli fejlesztés az adott képesség módszerspecifikus szakember által ajánlott eszközökkel és módon 		<ol style="list-style-type: none"> Harmonikus - diszharmonikus jellemzők tehetségfelméréséhez. Személyiség Alapú Érzelmi Intelligencia 	<ol style="list-style-type: none"> Kognitív Profil Teszt. Információ-feldolgozás Profil 	<ol style="list-style-type: none"> Tóth-féle Kreativitás Becslő Skála. 	<ol style="list-style-type: none"> Motivációs kérdőív Tehetség Motivációs Öndefiníciós Kérdőív 	<ol style="list-style-type: none"> Véleményem szerint – kreativitás kérdőív. 	<ol style="list-style-type: none"> Szabadidő kérdőív tanulóknak. Az érdeklődési irányokra vonatkozó megfigyelési szempontok. tehetségfelméréshez. Érdeklődési irányok kérdőív (Holland 1973) Érdeklődés Térképe kisgyermekekről. Szabadidő kérdőív 	<ol style="list-style-type: none"> Gazdagítás módszere. Ezen felüli fejlesztés a módszerspecifikus szakértő által ajánlott eszközökkel és módon.

Kötelező mérési és gondozási eszközök

EGYÉNI GONDOZÁSI-NEVELÉSI TERV					
VIZSGÁLT JELLEMZŐK ÉS KÉPESSÉGEK:	Életkor (év)	FELMÉRÉS		GONDOZÁS	
		Specifikus vizsgálatok	Általános vizsgálatok		
Fizikai képességek felmérése és gondozása	3-8	Védőnői státuszvizsgálat	1. Dokumentumelemzés 2. Általános vagy célzott orvosi szűrővizsgálatok.	1. Gazdagítás módszere. 2. Ezen felüli fejlesztés az adott képesség módszerspecifikus szakember által ajánlott eszközökkel és módon.	
	9-12				
	13-18				
Szociológiai jellemzők felmérése	3-8	1. Dokumentumelemzés.			
	9-12	2. Strukturálatlan interjú (Beszélgetés).			
	13-18	3. Kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás a gyermek családjával.			
Pszichológiai képességek felmérése és gondozása	Érzelmi képességek	3-8	Harmonikus - diszharmonikus jellemzők tehetségfelméréshez (3-8 év)	1. Dokumentumelemzés. 2. Strukturálatlan interjú (Beszélgetés). 3. Tehetségvizsgáló megfigyelési szempontsor.	1. Gazdagítás módszere. 2. Ezen felüli fejlesztés az adott képesség módszerspecifikus szakember által ajánlott eszközökkel és módon.
		9-12	Harmonikus - diszharmonikus jellemzők tehetségfelméréshez (9-13)		
		13-18	Személyiség Alapú Érzelmi Intelligencia		
	Kognitív képességek	6-18	Tanulási erősségek		
	Motiváció	12-18	Motivációs kérdőív		
	Kreativitás	9-13	Véleményem szerint – kreativitás kérdőív (9-13 év)		
		14-18	Véleményem szerint – kreativitás kérdőív (14-19 év)		
	Érdeklődés	9-13	Szabadidő kérdőív (9-13 év)		
		14-18	Szabadidő kérdőív (14-19 év)		
	Szociális képességek	3-18			

4. PÁLYAVÁLASZTÁS

Felelős (Ki)

Gondozási hely, gyermekvédelmi gyám.

Közreműködik: a gyermek, a gyermek szülője, gondozási hely, gyermekvédelmi gyám és szükség szerint egyéb érintett szakember.

Időpont (Mikor)

7. osztály II. félév

8. osztály I. félév

Feladat (Mit)

A gyermek képességeinek és érdeklődésének megfelelő továbbtanulás, szakma és iskola-választás.

Módszer (Hogyan)

1. 7. osztály II. félév végén:

„Pályaorientációs Mérő- és Támogató Eszköz” (POM) kitöltése, ami ingyen és online módon elérhető a következő honlapon: <https://pom.oktatas.hu>

2. 8. osztály I. félév szeptemberében:

„Mérőeszköz a pályaválasztást és a továbbtanulást támogató személyes tanulói jellemzők vizsgálatához és ágazati ajánláshoz” (OPM) kitöltése, ami egy központilag meghatározott időszakban ingyen és online módon elérhető a következő honlapon: [Oktatási Hivatal \(oktatas.hu\)](https://oktatasi.hivatal.oktatas.hu)

3. 8. osztály I. félév októberében:

pályaválasztási esetmegbeszélő, felhasználva az alábbiakat:

- az 1-3. pont mérési eredményeit
- a kompetencia mérés eredményeit
- OPM és POM eredményeit.

III. ESZKÖZTÁR

**Szakmai vélemény - Vármegyei/Fővárosi/Országos Gyermekvédelmi
Szakértői Bizottság**

Szakmai vélemény - Vármegyei/Fővárosi/Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság

Mit: a gyermek valós szükségleteinek, problémáinak megismerése, feltárása. Javaslat a gyermek számára fontos foglalkozásoknak, a szükségleteihez, problémáihoz adekvát szolgáltatásoknak, beavatkozásoknak a megtervezéséhez, ütemezéséhez, segítség az Egyéni elhelyezési terv elkészítéséhez.

Ki: a bizottságvezető döntése szerinti bizottsági munkatárs, a családgondozó vagy a Szakértői Bizottság vezetője

Mikor: a szakmai vélemény elkészítésekor

Hogyan: a szakmai véleményben, azon jellemzők, képességek, készségek meghatározásával, amelyek a gyermek további életpályáját befolyásolhatják, képességeinek kibontakozásához hozzájárulhatnak.

A Vármegyei/Fővárosi/Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottságok – a TEGYESZEK elhelyezési szolgálataival mellett – kapuóri funkciót látnak el a gyermekvédelmi szakellátásba kerülő gyermekek, fiatalok esetében abban az értelemben, hogy elsőként találkoznak a gyermekkel, annak szükségleteivel, valamint elsőként kell reagálniuk az egyéni szükségletekre, a gyermek egyéni képességeire a szakellátásban. Az **elkészített szakmai vélemény és az abban megfogalmazott javaslatok** segítik a területi gyermekvédelmi szakszolgálat szakemberét az elhelyezési javaslat kialakításában és az egyéni elhelyezési terv elkészítésében, a gyámhatóság szakemberének segítséget nyújtanak a gyermek számára leginkább alkalmas gondozási hely kijelölésében, meghatározásában, az egyéni elhelyezési tervről szóló döntés meghozatalában. Az elkészült szakmai vélemény segíti a gyermek gyámját, gondozási helyét a gyermek valós szükségleteinek, problémáinak megismerésében, feltárásában, az ezekre való optimális reagálás, a gyermek számára fontos foglalkozások, a szükségleteihez, problémáihoz adekvát szolgáltatások, beavatkozások megtervezésében, ütemezésében, az egyéni gondozási-nevelési stratégia elkészítésében. A gyermekek ellátásában tevékenykedő **szakemberek számára** nagyon **fontos, hogy a szakmai véleményeket megismerjék** és az abban foglaltaknak megfelelően **tervezzék meg a gyermekek teljes körű ellátását.**

Ebből adódóan **elengedhetetlen a pontos „diagnózis”**, hiszen **ez alapozza meg** a gyermekkel, fiatallal, szülővel, hozzátartozóval, és a gyermekvédelem területén, valamint a kapcsolódó ellátási területeken dolgozó szakemberekkel történő **közös tervezési munkát**, valamint később **a tervezésben meghatározott feladatok megvalósítását**. Ugyanakkor fontos kiemelni, hogy ez a folyamat mindig dinamikus változó mentén halad, így a tervezés és a megvalósítás folyamatosan hat egymásra, hiszen újabb és újabb információkhoz jutunk, újabb vizsgálati eredmények állhatnak rendelkezésre, amelyek módosíthatják a tervezést, a megvalósítást, de még a „diagnózist” is.

Ebben a kontextusban a gyermekvédelmi szakértői bizottságoknak a képességazonosítás/ tehetséggondozás/életpálya tervezés, támogatás terén abban van jelentősége, hogy a vizsgáló szakemberek, szakterületük szakmai szabályai szerint, feldolgozzák a gyermekről és családjáról rendelkezésre álló adatokat, előzményi iratokat, elemzik az ezekben rejlő információkat, meghallgatják a gyermeket és kísérőjét, feltárják az összefüggéseket és összegzik azokat. A **jelen szakmai útmutató/ajánlásnak nem célja** a szakmai vélemények tartalmi elemeinek átfogó elemzése, bemutatása, elsősorban ahhoz kíván segítséget nyújtani, hogy **a gyermekek tehetséggondozása, képességek kibontakozása, az életpálya tervezéshez szükséges információk** a szakmai véleményben milyen módon jeleníthetők meg.

A **szakmai vélemény elkészítése során** arra kell törekedni, hogy a rendelkezésre álló információk alapján **minél pontosabb képet tudjunk nyújtani a gyermekről** az alábbiak vonatkozásában:

- életkorának megfelelő e a fejlettsége
- a fejlődés terén milyen lemaradásokkal rendelkezik
- részesül, vagy részesült e korai fejlesztésben
- vizsgálta e és mikor a gyermeket pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottsága
- fennáll e beilleszkedési, tanulási, magatartászavar, SNI, fogyatékoság, tartós betegség
- ennek megfelelő ellátása, fejlesztése biztosított e
- részesül-e a gyermek bölcsődei ellátásban, óvodai, iskola nevelése biztosított e
- a gyermek osztályfoka, tanulmányi eredménye
- évisméltésre sor került e
- mi érdekli a gyermeket, milyen szabadidős tevékenységet végez
- mihez van a gyermeknek affinitása, ennek a kibontakoztatásához szükséges lehetőségek biztosítottak e számára
- óvodán/iskolán belüli és kívüli foglalkozások

Fontos hangsúlyozni, hogy ezek az információk abban az esetben tudnak teljeskörűen megjelenni a szakmai véleményben, ha a gyermekjóléti alapellátás, valamint a gyermekvédelmi szakellátás ezeknek az információknak a birtokában van és azokat rendelkezésre is bocsájítja a gyermekvédelmi szakértői bizottságok számára a GYVR adatlapjain keresztül, és/vagy egyéb formában. A vizsgáló szakemberek pedig a gyermekkel, valamint a kísérővel történt személyes anamnézis felvételt követően tudják a fenti információkat kiegészíteni és javaslatokat megfogalmazni. Amennyiben az információk hiányosak, úgy a bizottságok a beavatkozási pontokra is javaslatot fogalmaznak meg, amely tartalmazza a feladatot, a feladat felelősét, időpontját, és a feladat megvalósításának módját.

Információforrások:

1. GYVR adatlapok (Gyermekeink védelmében egységes adatlaprendszer), részletesen lásd lentebb.
2. Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságának szakértői véleménye (fejlődésben történő lemaradásokról, beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarokról, rész-képesség-zavarokról, SNI-ről, fogyatékoságról, ezek korrekcióját célzó beavatkozási pontok meghatározásáról nyújt információt)
3. Pedagógiai jellemzés (a gyermek nevelési-oktatási intézményben tapasztalt tanulmányi előmeneteléről, viselkedéséről, lemaradásáról, képességeinek kibontakoztatásáról, tehetséggondozásáról, a gyermek motiválhatóságáról, az esetlegesen biztosítandó fejlesztések, iskolán belüli foglalkozások megvalósulásáról nyújt információt)
4. Nevelői jellemzés (a gyermek gondozási helyén tapasztalt tanulmányi előmeneteléről, viselkedéséről, lemaradásáról, képességeinek kibontakoztatásáról, tehetséggondozásáról, a gyermek motiválhatóságáról, az esetlegesen biztosítandó fejlesztések, egészségügyi, pszichológiai, gyermekpszichiátriai, és egyéb ellátások megvalósulásáról nyújt információt)
5. Pszichológiai jellemzés (a gyermek személyiségi állapotáról, fejlettségi szintjéről, fejlődéséről, viselkedéséről, lemaradásáról, motiválhatóságáról, érdeklődési területéről, affinitásáról, ennek a kibontakoztatásához szükséges lehetőségekről, azok kiaknázásáról, az esetlegesen biztosítandó fejlesztések megvalósulásáról nyújt információt)
6. Ambuláns lapok/zárójelentések (a gyermek egészségügyi állapotáról, fejlettségi szintjéről, fejlődéséről, viselkedéséről, esetleges viselkedészavaráról, lemaradásáról, ezek korrekciójának megvalósulásáról nyújt információt)
7. Pártfogói felügyelői vélemény (a gyermek egészségügyi és személyiségi állapotáról, fejlettségi szintjéről, fejlődéséről, viselkedéséről, viselkedészavaráról, devianciáiról, illetve ennek korrekciójának megvalósulásáról nyújt információt)
8. Védőnői tájékoztatás (a gyermek egészségügyi és személyiségi állapotáról, fejlettségi szintjéről, fejlődéséről, viselkedéséről, lemaradásáról, ezek korrekciójának megvalósulásáról nyújt információt)

GYVR adatlapok

Gyermekjóléti szolgáltatás

- Egyszerű környezettanulmány: A családdal való kapcsolatfelvételkor előfordulhatnak utalások a gyermek képességeire, fejlettségi szintjére.
- További fontos információk: Ez az adatlap is tartalmazhat fontos utalásokat.
- Környezettanulmány- Gyermekkel kapcsolatos információk: „Intézményes gondozás, oktatás, nevelés” pont alpontjai tartalmaznak információt a gyermek képességeiről, fejlettségéről.
- Egészségügyi lap: A fejlődésében való visszamaradásról nyújt információt.
- GYSZ-5 Családi/egyéni gondozási nevelési terv védelembe vétel esetén: A gyermek

képességeiről, fejlettségéről, készségeinek fejlesztéséről, valamint tehetséggondozásáról való tervezés itt jelenhet meg.

- GYSZ-6 Helyzetértékelés: A „Mennyiben valósultak meg az utolsó gondozási-nevelési tervben foglalt célok és feladatok, mennyiben hárultak el a veszélyeztető körülmények?” fejezet alpontjai értékeli a GYSZ-5 feladatait, ezért fontos információkat tartalmazhat a gyermek képességeiről, fejlettségéről, készségeinek fejlesztéséről.

Átmeneti gondozás

- ATG-1 Egyéni-gondozási nevelési terv átmeneti gondozás esetén: „Tanulmányok” és annak alpontja különös tekintettel a „Kiegészítő tanulási segítség - pl. korrepetálás, speciális oktatási feladatok, fejlesztés”, „Tehetséggondozás”, „Amennyiben a gyermek már nem folytat tanulmányokat” alpontokra, amely tartalmazza a cél tervezéséhez szükséges információkat. A „Szabadidős tevékenység és annak alpontjai szintén fontos információval bírhatnak.
- ATG-2 Egyéni-gondozási nevelési terv átmeneti gondozás esetén: „Tanulmányok, munka” és annak alpontja különös tekintettel „A gyermek számára javasolt kiegészítő, óvoda vagy iskola előtti segítség - pl. fejlesztés, korrepetálás, speciális oktatási feladatok”, „Tehetséggondozással kapcsolatos igények, lehetőségek”, és a „Milyen segítséget nyújt az intézmény a szülőnek a feladatok ellátásához?”, amely tartalmazza a cél tervezéséhez szükséges információkat.
- ATG-4 Helyzetértékelés átmeneti gondozás esetén: Az adatlap értékeli az Egyéni gondozási-nevelési terv fent leírt pontjait, így ezen pontokat érdemes megvizsgálni.

Gyermekvédelmi szakellátás

- TESZ-1 Elhelyezési terv és elhelyezési javaslat: A „Milyen szükségleteket kell az elhelyezésnek kielégítenie a gyermekvédelmi szakértői bizottság, az egyéb szakemberek, az érdekeltek és érintettek szerint az alábbiak vonatkozásában?” pont „Oktatás/nevelési/továbbtanulási tervek, lehetőségek” alpontjában leírt információk a cél tervezéséhez elengedhetetlenek. A „Kultúra, sport” valamint az „Egyéb igény vagy szükséglet” alpontok szintén fontos információkkal bírhatnak. A „Nevelésbe vétel esetén javasolt elhelyezés” „A javasolt elhelyezés megfelel-e a gyermek szükségleteinek, igényeinek?” alpontjában megtalálható, hogy az ellátási igény, az oktatás, a kultúra, sport szempontjából megfelel-e a javasolt gondozási hely a gyermek számára, ebben a részben indoklást is találunk, amennyiben nem felel meg. Az Elhelyezési tervben az „Amennyiben a gyermek életkora indokolja, milyen segítségre lesz szüksége az önálló élet kialakításához?” pont az életút tervezéséről ad információt. A „Részletezze a gyermeket érintő feladatokat, az igénybe vehető segítséget, a felelősök nevét és a határidőket!” pont a cél eléréséhez szükséges feladatokat tartalmazza.
- GH-1 Egyéni gondozási-nevelési terv rögzítése: A cél vizsgálata szempontjából „Az élet különböző területein felmerülő feladatok konkrét megtervezése” pont „A gyermek állandó kezelésre szorul, gyógyszerrel szed, különleges ellátásra van-e szüksége?”, „Fogyatékoság miatti szükségletek”, valamint a „Tartós betegség miatti szükségletek” alpontjai vehetők figyelembe. Itt a feladatok felelősre, határidőre lebontva találhatóak

meg. Az „Életpálya és szocializáció” fejezet egésze tartalmazza a gyermek képességeire, fejlettségére, tehetséggondozására kiterjedő információkat, különösen a „Bölcsődei ellátás”, „Óvodai ellátás”, „Tanulmányok”, „Kiegészítő tanulási segítség – pl. korrepetálás, speciális oktatási, sajátos nevelési igények”, „Tehetséggondozás”, „Nem iskola-rendszerű képzésben való részvétel esetén”, „Kultúra”, „Szabadidős tevékenység”, „Kettős gondozási szükséglettel kapcsolatos további feladatok” alpontok. A fenti tervezési szempontok miatt fontos lehet még a terv „Eddig nem rögzített, előrelátható gyermekvédelmi gyámi feladatok tervezése” pontja is.

- TESZ3 - Új gyámi helyzetértékelés rögzítése: „A gyermek értelmi fejlődése, intézményes oktatása-nevelése” pont egésze tartalmazza a gyermek képességeire, fejlettségére, tehetséggondozására kiterjedő információkat. „A gyermeki jogok érvényesülése” fejezet is fontos információkat tartalmazhat arra vonatkozóan, hogy a gyermek érdekének megfelelően, rendben megtörtént-e az oktatásának-nevelésének biztosítása.
- GH3 – Helyzetértékelés: Az egyéni gondozási-nevelési tervben megfogalmazott feladatok értékelése történik az adatlapon. A „Milyen változások tapasztalhatók a gyermek életében az elhelyezés, illetve az utolsó helyzetértékelés óta?” fejezet „Értelmi fejlődés, tanulás” pontjában nyomon követhető a gyermek képességeiben, affinitásában, tanulmányi előmenetelében történő változás. „A gyermek önellátásban mutatott jártassága, tevékenysége” pont is fontos információt nyújthat.

Esetfeltárás

Az esetfeltárás során zajlik az információ források feltérképezése, az esetlegesen hiányzó adatok, információk, előzményi iratok beszerzése. Ahhoz, hogy a bizottság összefüggéseket tudjon feltárni, javaslatokat tudjon megfogalmazni a képességazonosítás, tehetséggondozás, életúttervezés terén, úgy elengedhetetlen, hogy a fentebb ismertetett információforrások minőségi információkkal ellátva rendelkezésre álljanak. A vizsgáló szakemberek pedig a gyermekkel, valamint a kísérővel történt személyes anamnézis felvételt követően tudják a fenti információkat kiegészíteni és javaslatokat megfogalmazni.

A bizottsági team

A gyermekek teljes körű vizsgálatát követően fontos a bizottsági tagok egyeztetése. A team megbeszélés segíti a bizottsági tagok közötti információ áramlást, valamint elősegíti a javaslat-tétel folyamatát is. A bizottsági tagok a team által a képességazonosítás/ tehetséggondozás/életpálya tervezés, támogatás terén szerzett információkat megoszthatják egymással (információ források rendelkezésre bocsátása, családgondozói vélemény ismertetése), ezáltal a vizsgáló szakemberek, szakterületük szakmai szabályai szerint, feldolgozzák a gyermekről és családjáról rendelkezésére álló adatokat, előzményi iratokat, elemzik az ezekben rejlő információkat, megosztják a gyermek és kísérőjével készült interjúk információit, benyomásait, majd közösen alakítják ki a Bizottság összegző javaslatát.

A szakértői bizottság összegző véleménye, javaslata

Miután a bizottság vizsgálatai elkészültek, megtörtént a team megbeszélés, ahol a javaslatok egyeztetése is lezajlott, a bizottság tagjai szakterületeiknek megfelelően írásban rögzítik véleményeiket, javaslataikat. Vizsgálati típusoktól függetlenül a szakmai véleményhez a cél elérésének elősegítéséhez szükséges dokumentumokat a családgondozó tölti fel a GYVR bizottsági alrendszerébe, az összegző javaslatot a bizottságvezető döntése szerinti bizottsági munkatárs, a családgondozó vagy a Bizottság vezetője készíti el.

Az összegző részben a részvizsgálatoknál leírt megállapításokat össze kell foglalni, illetve ki kell emelni belőlük a bizottság által hangsúlyosnak tartott részeket, javaslatokat, amelyek a további gondozási folyamat elsődleges feladatai, illetve elengedhetetlen teendői.

„Vélemény, javaslat a gyermek egészségi és pszichés állapotára, valamint a gyermek állapota, szükséglete indokolta kezelésekre, beavatkozási irányokra, korrekciókra, terápiákra, egyéb nevelési, gondozási, oktatási, rekreációs szolgáltatásokra” pontban lehet rögzíteni a gyermek fejlődését támogató beavatkozásokat, segítségnyújtási formákat. Örökbefogadás előkészítéséhez készülő összefoglaló vélemény esetén ugyanez a „vélemény, javaslat a gyermek egészségi és pszichés állapotára, életkorához viszonyított értelmi, érzelmi és mozgásfejlettségi szintjére, valamint a gyermek állapota, szükséglete indokolta kezelésekre, beavatkozási irányokra, korrekciókra, terápiákra, egyéb nevelési, gondozási, oktatási, rekreációs szolgáltatásokra” pontban rögzíthető.

Fontosak a **gyermek ellátási szükségletével kapcsolatos megállapítások**, amelyet **„A gyermek speciális és/vagy különleges ellátási szükségletének, kettős szükségletének valamint azok okainak meghatározása”**, örökbefogadás előkészítéséhez készülő összefoglaló vélemény készítése esetén az „amennyiben fennáll, akkor a gyermek különleges ellátási szükségletének, valamint annak, okának/okainak meghatározása” **pontban** lehet rögzíteni. Amennyiben a gyermek speciális és/vagy különleges, kettős ellátási szükséglete felmerült, akkor nevesíteni kell, hogy milyen típusú ellátási szükséglet/ek állnak fenn a gyermeknél, továbbá a vezető tüneteit és/vagy a különleges ellátási szükséglet okait rögzíteni szükséges.

Az **„Egyéb javaslatok** (pl. a nevelésbe vétel fenntartására, megszüntetésére vonatkozóan) és az egyéni elhelyezési terv tartalmával kapcsolatos, vagy a bizottság által a fentiekén kívül fontosnak ítélt tennivalók, információk a gyermekkel kapcsolatban (pl.: tehetség gondozás, kulturális, nyelvi, vallási szükségletek)” **pont**, valamint örökbefogadás előkészítéséhez készülő összefoglaló vélemény készítése esetén az „egyéb vélemények, javaslatok (a bizottság által a fentiekén kívül fontosnak ítélt tennivalók, információk a gyermekkel kapcsolatban, pl.: tehetség gondozás, kulturális, nyelvi, vallási szükségletek, stb.), a gyermek gondozásához, neveléséhez szükséges egyéb fontos információk a leendő örökbefogadó szülő számára, és/vagy információk a szakszolgálat számára a gyermek személyiségének leginkább megfelelő örökbefogadó szülő kiválasztásához (pl. a gyermek neveléséhez szükséges szülői attitűd leírása, és/vagy arra vonatkozó javaslat megfogalmazása, hogy milyen tulajdonságokkal rendelkező szülő/szülőpár, illetve családi környezet volna leginkább megfelelő a gyermek számára)” pont is tartalmazhat információt a cél elérésével kapcsolatosan.

Az „**Egyéb javaslatok**” rész valamennyi vizsgálati típus esetében megjelenik, fontosnak tartjuk, hogy a megfelelő információk birtokában mindenképpen térjen ki a szakmai vélemény készítője azokra a jellemzőkre, képességekre, készségekre, amelyek a gyermekek további életpályáját befolyásolhatják, képességeinek kibontakozásához hozzájárulhatnak.

A szakmai vélemény és a záradék ismertetése, és előterjesztése

A bizottság elkészített szakmai véleménye a véglegesítést követően elérhetővé válik a GYVR rendszerében, amellyel a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat Elhelyezési Szolgálata, az elhelyezésért felelős munkatárs, az Örökbefogadási Szolgálat, a Vármegyei/Fővárosi Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság, valamint az Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság már dolgozni tud. Emellett azonban hasznos lehet a szakmai vélemény tartalmának lehetőség szerinti ismertetése, esetmegbeszélés keretében, a képességazonosítást/ tehetséggondozást/életpálya tervezést, támogatást előmozdító elhelyezési javaslat, egyéni elhelyezési terv elkészítésének elősegítése érdekében.

Elhelyezési javaslat és egyéni elhelyezési terv

Elhelyezési javaslat és egyéni elhelyezési terv

Mit: a gyermek számára minden szempontból legmegfelelőbb gondozási helyet biztosító Elhelyezési javaslat, illetve a gyermek további életútjának alakítására vonatkozó célkitűzéseket és a szükséges intézkedéseket magában foglaló Egyéni elhelyezési terv elkészítésének elősegítése, valamennyi kapcsolódó szakember tudásának összevonásával és a rendelkezésükre álló információk összegyűjtésével

Ki: a szakszolgálat elhelyezést végző munkatársa

Mikor: az elhelyezés előkészítése során

Hogyan: lehetőség szerinti személyes, vagy telefonos, online térben tartott szakmai egyeztetés által az Elhelyezési javaslat és egyéni elhelyezési tervben a rendelkezésre álló adatok alapján a gyermek fejlődéséről, lemaradásairól, képességeiről, affinitásáról szóló információk, valamint az ezekkel kapcsolatos célkitűzések, szükséges intézkedések rögzítése által.

A területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás feladata a nevelésbe vételi eljárás során, a nevelésbe vételt valamint az ideiglenes hatályú elhelyezést követően, illetve a gondozási hely megváltoztatásakor a gyermek gondozási helyének meghatározása érdekében a gyermekre vonatkozó „Elhelyezési javaslat”, továbbá a gyermek „Egyéni elhelyezési tervének” elkészítése a gyermek vér szerinti családjába való visszakerülésének előmozdítása, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelő szakellátásbeli életútjának megtervezése érdekében.

Ennek megfelelően a gyermek szakellátásba kerülésekor az „**Egyéni elhelyezési terv**” az, amely elsőként a képességazonosítás/tehetséggondozás/életpálya tervezés, támogatás irányait kijelöli, tervezi. Az életút változásakor (kapcsolattartás módosítása, gondozási hely megváltoztatása) szintén megjelöli, tervezi a cél elérésének irányait. Az Elhelyezési javaslat és egyéni elhelyezési terv” a Vármegyei/Fővárosi/Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság szakmai véleményében megjelenő megállapításokra, javaslatokra alapoz.

A **szakmai véleményben** az anamnesztikus információk összegezve, összefüggések megjelenítésével, rendszerben állnak rendelkezésre, ugyanakkor elengedhetetlen a fentebb felsorolt információ források ismerete is az elhelyezésért felelős munkatárs számára. Emellett az is fontos, hogy a gyermekkel foglalkozó szakemberektől naprakész információval rendelkezzen annak érdekében, hogy a gyermek szükségletei számára leginkább megfelelő gondozási helyet tudjon javasolni, valamint a gyermek további életútját a szakemberekkel együtt meg tudja tervezni. Ez a szakemberekkel való folyamatos kapcsolattartást igényli, valamint szükség szerint elhelyezési megbeszélés összehívását.

Az elkészített „Elhelyezési javaslat és egyéni elhelyezési terv” az alapja az „Egyéni gondozási nevelési tervnek”. Amíg az „**Egyéni elhelyezési terv**” a cél eléréséhez szükséges tervezés, támogatás irányait határozza meg, addig az „**Egyéni gondozási nevelési terv**” konkrét személyre szabott feladatokat határoz meg egy időszakra, fejlesztendő területre, adott szükséglet kielégítésére és felelősökre vonatkozóan. Ez utóbbi tehát részletekbe menően szabályoz,

elkészítése már a gondozási hely feladata, elkészítésében a gyermekvédelmi gyám is közreműködik.

Az elhelyezést végző munkatárs szerepe

A gondozási hely meghatározása, megváltoztatása valamint a gyermek életútjának tervezése érdekében a szakszolgálat elhelyezésért felelős munkatársának a következő feladatokat kell ellátnia:

1. Elhelyezés előkészítése:

- A Szakértői Bizottságtól lehetőség szerint esetmegbeszélés során megkapott szakmai véleményben megfogalmazott javaslatokat áttanulmányozza, megkeresi a képességazonosításra/tehetséggondozásra/életpálya tervezésre, támogatásra vonatkozó információkat (ld. szakmai véleménynél leírt szempontokat).
- Áttekinti a rendelkezésre álló előzményeket, egyeztet a gyermekjóléti alapellátás, az átmeneti gondozás, a gyermekvédelmi szakellátás szakembereivel (családsegítő, családgondozó, gyermekvédelmi gyám, nevelőszülői tanácsadó, nevelő, stb.), lehetőség szerint a gyermekkel és az ellátását biztosító személyekkel, gyámhatóságokkal annak érdekében, hogy a cél elérését segítő információkat pontosítsa, illetve aktualizálja.
- Tájékozódik a szakszolgálat nyilvántartásából a gyermek ellátási szükségletének vonatkozásában.
- A gyermek szükségleteinek megfelelő otthont nyújtó ellátások üres férőhelyeinek áttekintése, különös tekintettel figyelembe véve a képességazonosítás/tehetséggondozás/ életpálya tervezés, támogatás szempontjának leginkább megfelelő gondozási helyet.
- Kiválasztja a megfelelő gondozási helyet/helyeket a szakmai vélemény alapján a szakellátás intézményei befogadóképességének, a gyermek szükségleteinek figyelembevételével, gondozási helyváltoztatás esetén a gyermekvédelmi gyámmal együttműködve. A javasolni kívánt gondozási helyet/gondozási helyeket a rendelkezésre álló információk alapján tájékoztatja a gyermek egyéni szükségleteiről.
- Szükség szerint megszervezi az elhelyezési megbeszélést, meghívja az összes, a gyermek sorsát érintő információkkal rendelkező és a gyermek egyéni elhelyezési tervének megvalósulásában közreműködő személyeket.

2. Elhelyezési megbeszélés megtartása (lehetőség szerint):

A gyermek további életútjának alakítására vonatkozó célkitűzéseket és a szükséges intézkedéseket magában foglaló „Egyéni elhelyezési terv” elkészítését segíti elő az elhelyezési megbeszélés.

A 15/1998. (IV.30.) NM rendelet szerint az elhelyezési megbeszélés lehetőség szerint tartandó, azonban a cél elérését maximálisan támogató gyakorlat, hiszen a gyermekjóléti alapellátás, az átmeneti gondozás, a gyermekvédelmi szakellátás szakemberei (családsegítő, családgondozó, gyermekvédelmi gyám, nevelőszülői tanácsadó, nevelő, stb.), lehetőség szerint a gyermek és

az ellátását biztosító személyek, gyámhatóságok, valamint az elhelyezési ügyintéző valós időben személyesen, esetleg online térben találkozhatnak és lehetőség nyílik a vélemények kifejtésére, ütköztetésre, közös álláspontra való törekvésre és így a tervezési folyamat hatékonyabban tud működni.

Komplex szükségletű gyermekek esetében mindenképpen megkönnyíti a szükségleteknek megfelelő gondozási helyre történő javaslattételt, az egyéni életúttervezést.

3. TESZ-1 „Elhelyezési javaslat II. (Elhelyezési szükségletek)” fejezet

„Milyen szükségleteket kell az elhelyezésnek kielégítenie a gyermekvédelmi szakértői bizottság, az egyéb szakemberek, az érdekeltek és érintettek szerint az alábbiak vonatkozásában?”

Az **„Oktatás/nevelési/továbbtanulási tervek, lehetőségek”** alpontjában rögzíthetők a **gyermek intézményes tanulmányi előmenetelével, ellátási szükségletével kapcsolatos információk**, a gyermek számára biztosítandó **fejlesztések, foglalkozások, korrepetálás, különórák** szintén megjelenhetnek ebben az alpontban.

A **képességazonosítással/tehetséggondozással kapcsolatos** rendelkezésre álló **információk** ebben az alpontban kerülnek megjelenítésre. Amennyiben a gyermek speciális, és/vagy különleges, kettős ellátási szükséglete felmerült, illetve megállapításra került, akkor nevesíteni kell, hogy milyen típusú ellátási szükséglet/ek állnak fenn a gyermeknél, továbbá a vezető tüneteket és/vagy a különleges ellátási szükséglet okait, valamint az ellátási szükséglet kezdő időpontját, és a felülvizsgálat időpontját is rögzíteni szükséges (a gyermekvédelmi szakértői bizottság szakmai véleményét alapul véve).

A szülők és a gyermek véleménye, igénye kulcsfontosságú ezekben a kérdésekben, amelyet ennél a pontnál szükséges feltüntetni. A jelenlegi és/vagy a leendő gondozási hely témával kapcsolatos álláspontja is ennél az alpontnál jeleníthető meg.

Az **„Egészségi állapot”, „Mentális, pszichés állapot” alpontoknál** amennyiben a gyermek speciális, és/vagy különleges, kettős ellátási szükséglete megállapításra került, akkor az előzőekben ismertetettek szerint kell eljárni.

A **„Kultúra, sport” alpontnál** a képességazonosítással/tehetséggondozással kapcsolatos rendelkezésre álló információk szintén megjelenítésre kerülhetnek témától függően. Az **„Egyéb igény vagy szükséglet”** alpontban rögzíthetők azok az információk, amelyek a fenti alpontokban nem kerültek rögzítésre.

A **„Nevelésbe vétel esetén javasolt elhelyezés” pont** **„A javasolt elhelyezés megfelel-e a gyermek szükségleteinek, igényeinek?” alpontjában rögzíthető, hogy az ellátási szükséglet, az oktatás, a kultúra, sport szempontjából megfelel-e a javasolt gondozási hely a gyermek számára**, amennyiben nem felel meg, abban az esetben itt van lehetőség ezt indoklással ellátni.

Az **„Egyéni elhelyezési tervben”** az **„Amennyiben a gyermek életkora indokolja, milyen segítségre lesz szüksége az önálló élet kialakításához?” pont a gyermek szakellátásbeli életút tervezésére ad lehetőséget**. Itt szükséges feltüntetni azokat a segítségnyújtási formákat, amelyek biztosítása szükséges a gyermek önálló életének kialakításához (lemaradásait kompenzáló

feladatok, életvezetési készségek fejlesztése, tanulmányi előmenetel teljesítésében történő támogatás, korrepetálás, képesség-, készségfejlesztés, tehetséggondozás stb.)

A „Részletezze a gyermeket érintő feladatokat, az igénybe vehető segítséget, a felelősök nevét és a határidőket!” pontban rögzíthetők a képességazonosításra/tehetséggondozásra/életpálya tervezésre, támogatásra vonatkozó feladatok a felelősök megnevezésével, időpontok meghatározásával.

Az utóbbi két pont között annyi a különbség, hogy az előző inkább a nagykorúság elérésére koncentrál és az önálló élet megkezdését nevezi meg célként és az ehhez szükséges lépéseket, segítségeket, valamint az eszközök nevesítését kéri, míg az utóbbi konkrét célt (mint önálló életkezdést) nem határoz meg.

4. A TESZ-1 adatlap előterjesztése:

Az elhelyezéssel foglalkozó munkatársnak a „TESZ-1 adatlap” véglegesítése előtt lehetősége van a képességazonosításra/tehetséggondozásra/életpálya tervezésre, támogatásra vonatkozó kulcsdokumentumokat feltölteni a GYVR felületére a „Kapcsolódó dokumentumok feltöltése” pontban. A későbbiekben bekapcsolódó a gyermek életútját tervező szakemberek munkáját segíti, ha az adott felületen ezek a dokumentumok közvetlenül is megjelennek. A GH-1 Az egyéni gondozási, nevelési terv minél gyorsabb elkészítését mozdítja elő, ha az adatlap rendelkezésére állásánál ezekkel a kulcsdokumentumokkal is lehet már dolgozni.

Gazdagítás

Elérés:

Gyarmathy Éva – Fűzi Beatrix: *Felzárkóztatás és tehetséggondozás*, 2016 – Typotop Kft., Budapest. 2016. 66-71.o.

https://www.academia.edu/48828940/Felz%C3%A1rk%C3%B3ztat%C3%A1s_%C3%A9s_tehets%C3%A9ggondoz%C3%A1s

Szabó Zsuzsa (szerk.): *A tehetség kézikönyve*, 2019 - Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest. 243.o.

https://tehetseg.hu/sites/default/files/kezikonyv/nk_mind_0.pdf

GAZDAGÍTÁS MÓDSZERE A GONDOZÁSI HELYEN

A gazdagítás alapvetően tanítási módszer, ugyanakkor az alapelemei hatékonyan alkalmazhatóak a gondozási hely mindennapjaiban.

Elsősorban fejlesztésre szolgál, de egyben a képesség felismerésének is fontos eszköze, tekintettel arra, hogy a fejlesztés a képesség felfedezésének legjobb eszköze.

A.

A gazdagítás alábbiakban bemutatott változata a gondozási helyre adaptált egyszerű és hatékony eszköz, mely kevés erőfeszítéssel jól beépíthető a mindennapokba. Fő jellemzője, hogy a gondozási hely lehetőségeire épít, nem pedig egy ideális állapotra. Hatékony, amennyiben alkalmazói betartják a következő alapelveket:

1. Azzal kell dolgozni, ami van.
2. Azt, ami rendelkezésre áll ki kell használni.
3. Nem az ideálisra kell törekedni, hanem az optimálisra. A célt a valósághoz kell igazítani, nem irreális elvárásokhoz.
4. A gyermek részéről a kísérletezés, a felnőtt részéről az újratervezés természetes.

A gazdagítás módszerének alkalmazását meghatározza, hogy a gondozási helynek milyen lehetőségei vannak. Milyen a munkatársak felkészültsége és motiváltsága, a rendelkezésre álló tárgyi feltételek, a gyermekek érzelmi állapota.

A lehetőségek nem korlátlanok, de minden nevelőszülői családban/lakásotthonban/gyermekotthonban van legalább egy olyan munkatárs, akire lehet alapozni. Terheltek a gyermekek sok mindennel, de valamiben biztosan jók, valami biztosan érdekli őket. Szűkösek a rendelkezésre álló tárgyi feltételek, de vannak olyan lehetőségek, amelyekben a gyermek kipróbálhatja magát és tapasztalatot szerezhet.

Ezeket a lehetőségeket kell tudatosítani és kihasználni. Sokszor annyira hétköznapiak, hogy észre sem lehet venni. Ilyen lehetőség például az ételkészítés, takarítás, szobák díszítése, a játék, csak hogy azokat említsük, amelyek mindenhol adóttak. Máshol van udvar, kert, esetleg állatok, kisebb szerelési/javítási munka, belső és külső programok, valamilyen mesterséghez értő munkatárs.

Tudatosító gyakorlatként a szakember fantáziájára hagyjuk, hogy ezek a mindennapi élethelyzetek milyen képességek fejlesztésére alkalmasak és miként, de későbbiekben bemutatunk példát is.

Az ideális (túlzó) elvárások nem motiválóak, hanem épp ellenkezőleg gátolják a cselekvést. A munkatársak képességeinek, a tárgyi és anyagi feltételeknek, a gyermek adottságainak figyelmen kívül hagyása kudarchoz, és végső soron motiválatlansághoz vezet. Ezért kell a valósághoz igazítani a célokat.

A fejlesztés akkor hatékony, ha mind a feladat, mind az azt megvalósító tevékenység optimálisan meghatározott. Egyik sincs alul vagy felül tervezve. A feladat és az azt megvalósító tevékenység is olyan, hogy ugyan erőfeszítéssel, de teljesíthető illetve kivitelezhető.

A gyermek természeténél fogva kíváncsi, több minden iránt érdeklődik és sok mindent kipróbál. Nagyon sokszor abba is hagyja, majd belefog egy másikba. Ez átlagos esetben nem állhatatlanság, így fedezi fel a világot és benne önmagát. Ezt a kísérletező kedvet tudja a felnőtt kihasználni a képesség felismerésére és gondozására. Türelmet és rugalmasságot igénylő, nem könnyű feladat. A helyzetek felismerése és kihasználása mellett, ezért az újratervezés az, ami elengedhetetlen és erőfeszítést igényel.

Összefoglalóan: A képességfelismerés és -gondozás elengedhetetlen feltétele, a helyzetkihasználás. Minden olyan lehetőség kihasználása (adott esetben megteremtése) amelyekben a gyermek tapasztalatot szerezhethet és kipróbálhatja magát.

Az alábbi program egy speciális otthon kísérletéből kölcsönzött.

A gyermekotthon egy projekt keretében alternatív oktatási módszereket kívánt kipróbálni. A lényege a kísérletnek az volt, hogy a gyermekekhez, a munkatársakhoz és a gyermekotthon feltételeihez igazodva olyan észrevétlen oktatási módszert dolgozzanak ki és vezessenek be, mely hétköznapi helyzeteket kihasználva juttatja el a speciális szükségletű gyermekeket alapvető tantárgyi ismeretekhez. Fő eleme a gyakorlatközpontúság volt, vagyis valamely életszerű tevékenységen keresztül jutni el tantárgyi ismeretekhez. A gyermekotthon első lépésként feltérképezte a gyermekek, a munkatársak és a gyermekotthon adottságait. A gyermekek az elméleti oktatástól elzárkóztak, viszont nyitottak voltak valamely gyakorlati haszonnal is járó foglalkozásra. A szakemberek között volt egy varrónői tapasztalattal rendelkező munkatárs. Ez meg is határozta a foglalkozás tárgyát, mely egyszerű ruhák tervezése és varrása lett „Alkosd a divatot” elnevezéssel (Az első néhány foglalkozást követően módosítani kellett a célon, ruházat helyett egyszerűbb használati eszközöket készítettek, függönnyt, párnát, stb.). A varrógép kivételével a szükséges eszközöket a gyermekotthon biztosította, a varrógépet a kiválasztott munkatárs. A foglalkozások alkalmával a varráshoz kapcsolatosan jelentek meg a hagyományos iskolai ismeretek. Anyagismeret, hosszúságmértékek, átváltások, geometriai alapfogalmak, illetve az azokkal való számolás, egyszerűbb mérések, átváltások. A tevékenységbe ezért bekapcsolódott a fejlesztő pedagógus, aki a gyakorlati tevékenységek matematikai lefordításában működött közre.

Ez egy valós példa melyben jól követhetőek az alapelvek: azzal dolgoztak, ami rendelkezésükre állt, azt viszont kihasználták; a célt a valósághoz igazították, és amikor szükséges volt újraterveztek.

B.

A gazdagítás, mint fejlesztési eszköz akkor alkalmazható, ha adottak a helyzetek, vagyis az alkalom arra, hogy a képesség megmutatkozzon és fejlődjön. A gazdagításnak három egymásra épülő fokozata azonosítható be:

1. játék
2. tudatos tanulás
3. alkotás.

1. A játék

A kisgyermek játékkal fedezi fel a világot és benne a dolgokat. A megismerés és a megértés első szintje így a kisgyermek szintje, a játék.

Minden fejlesztésnek ezen a szinten kell kezdődnie, függetlenül attól, hogy hány éves a gyermek, mert egy új területre mindannyian kisgyerekként érkezünk.⁷

A gondozási helynek e lépcsőn három feladata van

- hagyja a gyermeket játszani (kipróbálni, ötletelni, utánozni, ismételni),
- teremtsen minél több játéklehetőséget
- engedje, hogy a gyermek a dolgokat elsőként játékkal ismerje és értse meg

Példa:

A nevelőszülői családba 14 évesen helyeznek el egy kislányt. A nevelőszülő és a nevelőszülői tanácsadó úgy dönt, hogy nem az iskolai eredményességet erőlteti az első három hónapban, hanem a beilleszkedés elősegítésére és a gyermek megismerésére törekszik. Módszerként azt választják, hogy időt hagynak a játékra, és többféle játéklehetőséget biztosítanak, másrészt - nem erőltetve - a gyermek fogadókészségéhez igazodva bevonják a ház körüli mindennapi teendőkbe. A játék és az együttes tevékenység során egy idő után feltűnik, hogy jól rajzol és jó a kez ügyessége. A felismeréstől kezdődően a tudatosan ügyelnek arra, hogy olyan játék és tevékenység lehetőséget biztosítsanak számára, amelyekben a gyermek próbára teheti ezeket a képességeket. Az áttörés a farsangra készüléskor következett be, amikor a kislány maga tervezte meg a jelmezét és felnőtt segítségével kiszabta és megvarrta.

⁷ Gyarmathy, 2016:67

2. Tudatos tanulás

A játékban nincs jó és rossz megoldás, nincsenek szabályok, csak felfedezés és kipróbálás. A gyermek így tanul, anélkül hogy értékelnék azt, amit csinál. A tudatos tanulásnál már megjelennek a szabályok, a külső értékelés, az ismételtetés helyett a gyakorlás.

A gyermek ezen a szinten megtanulja a szabályokat, megtanulja azokat alkalmazni, és az alkalmazást gyakorolni.

A tudatos tanulás szintjének az elérése jelentős fejlődési fokozat. Itt már van a gyermeknek egy jól begyakorolt képessége, amivel már az átlag fölött van, és amivel átlag felett tud érvényesülni.

Az előbbi példánál maradva, mérföldkő volt, amikor a kislány játékból ugyan, de összeállította jelmezét. A nevelőszülője ekkor döntött úgy, hogy ezt a képességét fejleszteni kell, mert ügyes benne. Ezért tudatosan gondoskodott arról, hogy legalább havonta egyszer legyen egy varrni-való, amit közösen megvarrhatnak (gyakorlás). Itt már tudatosan tanítani kezdte a kislányt, arra hogy hogyan kell varrni kézzel, és hogyan kell varrni géppel (szabályok elsajátítása és alkalmazása). Szabásmintákat szerzett, amelyek alapján megrajzolták /megtervezték az adott ruhadarabot. Ezzel párhuzamosan pedig a gyermeket az iskolai rajzszerzőkörbe való beiratkozásra valamint képességének megfelelő szakmaválasztásra motiválta (szabályok elsajátítása és alkalmazása, gyakorlás).

3. Alkotás

A gyermek miután elsajátította a szabályokat és alkalmazásukat begyakorolta, alkalmas lehet arra, hogy a megszerzett ismereteket egyedi módon rendszerezze és alkalmazza. Összefüggéseket ismer fel, a megszerzett tudást önállóan tudja kombinálni, új megoldásokra jön rá és új alkalmazási módokra. Alkalmassá válik az alkotásra.

Nem mindegyik gyermek jut el erre a szintre, de nem is kell eljutni. Ez a szint ugyanis a tehetséggondozás szintje, amely a gazdagítás tanítási módszerét és egyéb olyan specifikus tehetséggondozási módszert igényel, amely már nem a gondozási hely hanem módszerspecifikus szakemberek területe.

Példa:

A kislány a megszerzett ismeretek és gyakorlat birtokában önálló munkákkal kísérletezett. A szokásostól eltérő anyagokat használt fel hétköznapi alkotásokhoz. Varrási technikák különböző kombinációit alkalmazta a munkadarabok véglegesítésénél, illetve új formák bevezetésével próbálkozott. Időközben felvételt nyert a divattervezői szakra ahol, tehetségét felismerve külön tehetséggondozói programba integrálták.

A gyermekek gazdagítása a problémamegoldó technikákkal⁸

Az egyik legfontosabb, amit a gyermekeknek el kell sajátítaniuk, hogy miként oldjanak meg önállóan egy-egy problémát – azért, hogy később képesek legyenek a legkülönbözőbb helyzetekre szabott problémamegoldó technikákat alkalmazni a személyes és a munkahelyi életükben. Ez kiemelten fontos a tehetségigérek fejlesztése során is. A hatékony problémamegoldó technikák megtanulhatók, következőképpen taníthatók is. Ahhoz, hogy a feladatokkal meg tudjunk birkózni, racionális és tervszerű megközelítés szükséges. Ez az eljárás az információk összegyűjtését, hasznosítását és ellenőrzését kívánja meg abból a célból, hogy meghatározhassuk a megfelelő megoldást egy létező problémára.

A problémamegoldó megközelítés egy szisztematikus folyamat, amely a következő alaplépéseket foglalja magában:

- 1) a probléma pontos és világos megfogalmazása;
- 2) a tárgyhoz kapcsolódó tényezők felismerése;
- 3) a szükséges információ összegyűjtése;
- 4) a lehetséges megoldások megvizsgálása;
- 5) próbamegoldások kiválasztása;
- 6) a javasolt megoldások kipróbálása, ellenőrzése;
- 7) eredmények értékelése.

A problémamegoldás használata a tehetséggondozás terén számtalan értéket jelent a szakember számára. Fejlesztheti a motivációt úgy, hogy a gyermekeket a probléma önálló megoldására készíti, vagy olyan problémákat vet fel, amelyek őket érdeklik. Serkentheti a gyermekeket arra, hogy saját tudásukat és képességeiket használják. A legtöbb feladat a gyermekek képességeinek és tudásának széles körét veszi igénybe. Ehhez a gyermekeknek tapasztalatokkal kell rendelkezniük arról, hogyan alkalmazzák a tudásukat az új problémákra.

⁸ Szabó, 2019:243

Dokumentumelemzés - a gyermek/tanuló által készített és/vagy róla készült dokumentáció adatainak elemzése, értelmezése

Elérés:

Szabó Zsuzsa: *A tehetség kézikönyve*, 2019 - Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest. 106-107.o.

https://tehetseg.hu/sites/default/files/kezikonyv/nk_mind_0.pdf

Dokumentumelemzés: a gyermekről készült dokumentáció adatainak elemzése, értelmezése

Dokumentumoknak a gyermekekről készült, mások által létrehozott nyomtatott, írott, rajzolt stb. anyagokat, statisztikai adatsorokat, okiratokat, tárgyakat tekintjük, amelyek rengeteg információt szolgáltatnak a szakembernek, és amelyek igen sok következtetés levonására alkalmasak. A nevelési munka során is folyamatosan keletkeznek olyan dokumentumok, amelyek elősegítik az alaposabb és egyedi megismerést, valamint a gyermek szociokulturális és nevelési környezetének megértését. Ilyen (gyakran személyes jellegű) dokumentumok spontán módon, kérés nélkül is keletkezhetnek (pl. napló, szabad fogalmazás, levelek). A táblázat ugyan iskolai környezetben készült dokumentumokra hoz példát, de példaként jól használható a gyermekvédelmi szakellátásban, mert amelyek elősegíthetik a gyermek mélyebb megismerését, a tehetségjegyek felismerését. A gyermekvédelmi szakellátásban természetesen rendszeresítettek egyéb dokumentumok is, amelyek a GYVR-ből legyűjtettek, azok felhasználása elengedhetetlen.

Az iskolai környezetben készült dokumentumok forrásai és példái

Az iskolai dokumentumok forrásai	Példák
A tanuló saját munkái	Tanulói önjellemzések, rajzok, szabad fogalmazások, dolgozatok, füzetek, házi feladatok, firkálmányok, levelek, fényképek, a tanulók egyéb alkotáskezdeményezései, (pl. vers, faragás, varrás stb.)
Más tanulók munkái a tehetséges gyermekről	Tanulótársak jellemzései, fogalmazások, pl. legjobb barátom, szociometriai kérdőív stb.
A szülőtől származó dokumentumok	A tanuló szülői jellemzése, kérések, üzenetek, levelek, fényképek, babanapló, a gyermek fejlődéséről készített feljegyzések
A tanulóval foglalkozó pedagógusok által vezetett dokumentumok (Felmenő rendszerben az óvodától a gimnáziumig vagy akár a felsőoktatásig)	Pedagógiai vélemények, e-napló érdemjegyei, beírások az ellenőrzőbe, dolgozatok írásos értékelései, régebbi pedagógiai mérések – pl. kompetenciamérés – eredményei stb. Optimális esetben a tehetséges tanulókkal foglalkozó pedagógusok által vezetett ún. „Tehetség Útlevel”
Más szakemberektől származó írásos dokumentumok (pl. edző, karmester, pszichológus, fejlesztőpedagógus, családsegítő)	Jellemzések, vélemények, környezettanulmány
Hivatalos okiratok	Kórházi zárójelentés, szakértői vélemény Bizonyítványok
Tárgyi dokumentumok	Versenyen elnyert érmek, kupák, egyéb tárgyi jutalmak

A dokumentumok nagy előnye a korlátlan elemzési lehetőség. Nem szabad elfeledkezni azonban arról, hogy sok hivatalos irat teljesen más közvetlen céllal készült, mint amelyre az aktuális elemzést végző szakember használja. A belemagyarázás és a félreértelmezés elkerülése érdekében javasolt a dokumentum önmagában vett elemzése, értelmezése, a készítés körülményeinek feltérképezése, a végiggondolt szempontok alapján történő elemzés és feldolgozás. A más szakember által vezetett dokumentáció értelmezése szakmai kompetenciafüggő (például kórházi zárójelentés, szakértői vizsgálat eredménye).

Strukturálatlan Interjú

Elérés:

Szabó Zsuzsa: *A tehetség kézikönyve*, 2019 - Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége,
Budapest.105-106.o

https://tehetseg.hu/sites/default/files/kezikonyv/nk_mind_0.pdf

Interjú – beszélgetés a gyermekkel⁹

Az interjú olyan szóbeli kikérdezés, „melynek során a kérdező és a kérdezettek között személyes interakciós kapcsolat van”. Az interjú olyan információgyűjtési technikának tekinthető, amelyben a gyermeket nevelő szakember folytat célzott beszélgetést magával a gyermekkel bizonyos személyiségtulajdonságok, környezeti tényezők és/vagy élettörténeti adatok pontosabb megismerése érdekében.

Azt, hogy milyen témakörben szükséges beszélgetni (interjút folytatni), a megismerési folyamat tervezésénél szakember dönti el. A tervezés során, a téma kiválasztásánál figyelembe kell venni a gyermek életkorát, a rendelkezésre álló időt, helyet stb. Olyan témakörben érdemes az interjú módszerét választani a gyermekek megismerésére, amely más módszerekkel nehezen hozzáférhető. A képességfelméréshez szükséges információk előkerülhetnek spontán beszélgetés során, amikor a szakember hagyja a gyermeket saját gondolatmenete szerint haladni, inkább „csak” meghallgatja, és esetleges kérdései az adott szituációnak megfelelően spontán módon fogalmazódnak meg. A célzott beszélgetés eme szabad formáját **strukturálatlan interjúnak** nevezzük.

Az interjú ugyanakkor követhet meghatározott irányvonalat is, ez esetben félig strukturált vagy strukturált interjúról beszélünk. A **félig strukturált interjú** esetében a szakember felkészül, átgondolja a végigbeszélendő témákat, főbb kérdésköröket, amelyekről mindenképp szeretne információkat szerezni. Úgynevezett „kulcskérdések” mentén halad a beszélgetés. A kérdések feltevésének sorrendje vagy a kifejtés mélysége az interjú készítőjétől függően változtatható. A **strukturált interjú** ennél kötöttebb, a leírt kérdéseket az eredeti sorrendben és módon kell feltenni, és az eredményként kapott válaszok szintén előre rögzített kategóriák szerint értékelhetők. Hátránya lehet azonban, hogy a gyermek számára fontos témákat esetleg nem érinti az előre rögzített kérdéssor, így a valós probléma esetleg felszínre sem kerül.

Az interjúkészítés menete öt szakaszra bontható:

- a) Az első szakasz a felkészülés, melyet a szakember önállóan végez. Meghatározza az interjú célját, átgondolja az interjú főbb témaköreit és kulcskérdéseit.
- b) A második szakasz a beszélgetés kezdete, ráhangolódás a témára. A szakember tájékoztatja a gyermeket, hogy miért kerül sor a beszélgetésre. Fontos a bizalmas légkör kialakítása, a gyermek biztosítása a titoktartásról.
- c) A harmadik szakasz az interjú beszélgetés lefolytatása, a fejből tartott interjúvázlat alapján a tervezett témakörök megbeszélése, a célzott beszélgetés módszerével, értő figyelemmel meghallgatva gyermeket.

⁹ Szabó, 2019:105-106.

-
- d) A negyedik szakasz az interjú lezárása. Ehhez érdemes összefoglalni az interjú tartalmát.
 - e) Az ötödik szakasz az interjú feldolgozása, elemzése. Ebben a szakaszban az interjúval nyert adatok pontos rögzítése, az eredmények értelmezése, a következtetések levonása történik. Az interjú készítése során valószínűleg nincs mód részletes jegyzetelésre, ezért fontos, hogy a kapott adatokat az interjú után közvetlenül lejegyezzék.

Tehetségzűrő megfigyelési szempontsor

Elérés:

Szabó Zsuzsa: *A tehetség kézikönyve*, 2019 - Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége,
Budapest. 124-129.o.

https://tehetseg.hu/sites/default/files/kezikonyv/nk_mind_0.pdf

Tehetségzűrő megfigyelési szempontsor

A tehetségazonosítás egyik lehetséges pedagógiai módszere

Instrukció: Kérjük, hogy iskolai pedagógiai megfigyelései alapján a minden egyes gyermekre/tanulóóra vonatkozóan külön-külön töltsse ki ezt a megfigyelési szempontsort.

A megfigyelt gyermek/tanuló neve:

Életkora:

Csoportja/osztályfoka:

Tanulmányi eredménye:

Versenyeredményei:

Szociális háttere: nagyon jó – jó – átlagos – hátrányos helyzetű – veszélyeztetett helyzetű.

Megjegyzések:

Kérjük, tegyen X-et a megfelelő oszlopba attól függően, hogy az adott állítás a tanulóóra mennyire jellemző.

A pedagógus által megfigyelt tevékenységek:	5	4	3	2	1
	Nagyon gyakran megfigyelhető	Gyakran megfigyelhető	Átlagos mértékben fordul elő	Ritkán figyelhető meg	Nagyon ritkán vagy nem figyelhető meg
Kognitív jellemzők:					
Kreativitás					
1. Érdeklődő, kíváncsi a foglalkozásokon					
2. Újszerű (szokatlan) ötletei vannak a feladatok megoldására					
3. Nincs számára megoldhatatlan helyzet, többször is próbálkozik, új utakat keres					
4. Időnként szokatlan kérdéseket tesz fel					
5. Sok ötlete van					
6. Nagy az alkotókedve, szívesen hoz létre/gondol ki új dolgokat					
7. Sokszor tesz fel ilyen kérdést: „Mi lenne, ha...?”					
8. Élvezi a játékos helyzeteket					
9. Nem unatkozik/képes önmaga elszórakoztatására.					
10. Kihívás számára, ha átléphet határokat					
Képesség					
11. Gondolkodtató feladatokban „gyorsan kapcsol”					
12. Gazdag a szókincse					
13. Elsőként veszi észre az ellentmondásokat					
14. Az adott feladatot elemzi/ részekre tudja bontani					
15. Tartósan megjegyez dolgokat.					
16. Jó a megfigyelőképessége					
17. Könnyen megérti az írott szöveget.					
18. Gyorsan felismeri az összefüggéseket					
19. Könnyen/gyorsan megért dolgokat/tanul.					
20. Tud képekben gondolkodni					

A pedagógus által megfigyelt tevékenységek:	5	4	3	2	1
	Nagyon gyakran meg- figyelhető	Gyakran meg- figyelhető	Átlagos mértékben fordul elő	Ritkán figyelhető meg	Nagyon ritkán vagy nem figyelhető meg
Kognitív jellemzők:					
Speciális képességek					
21. Az életkori átlagánál gazdagabb a szókincse					
22. Beszédben könnyen és jól fejezi ki magát					
23. Szívesen ír verseket, történeteket, dalokat vagy színdarabot					
24. Választékosan fogalmaz					
25. Idegen nyelvet, dialektusokat, tájszólást könnyen utánoz					
26. Bonyolultabb mondatstruktúrákat használ, mint a korosztálya					
27. Szívesen foglalkozik logikai problémákkal, rejtvényfejtéssel					
28. Fáradhatatlan, ha matematikáról van szó, bensőséges „kapcsolata” van a számokkal					
29. Felismeri a problémák mögötti szabályszerűségeket, algoritmusokat					
30. Könnyen tájékozódik a térben					
31. Elvont problémák megoldásához vizuális képet vagy modellt készít					
32. A számítógépet alkotó módon használja (programot ír, filmet készít...)					
33. Nagyon jó a kez ügyessége					
34. Rajzaiban újszerű elemek, ötletek mutatkoznak					
35. Füzete rajzokkal, részletes, kifejező „firkákkal” díszített					
36. Könnyen megfejti a képrejtvényeket					
37. Rengeteg időt tölt rajzolással, ügyesen másol					
38. Szereti, ha a ruházatában/ külső megje- lenésében is van valami egyedi/különleges					
39. Jó a ritmusérzéke					
40. Tud játszani valamilyen hangszeren – esetleg többön is					
41. Könnyen megjegyzi a dallamokat, ritmusokat					
42. Szívesen énekel, dúdol					
43. Tudja utánozni egyes hangszerek hangját					
44. Jó hallása van, könnyen azonosít hangokat, akkordokat					
45. Nehezen fárad el					
46. Ügyesen végzi el a mozgásos feladatokat					
47. Gyorsan tud futni vagy útni					
48. Összerendezett a mozgása					
49. Ügyesen dob vagy kap el tárgyakat					
50. Mások szükségleteit, igényeit felismeri					
51. Élvezi, ha emberek között van, nem szeret egyedül lenni					
52. Korának megfelelő szinten felelősen viselkedik					
53. Hajlamos társait befolyásolni					
54. A többiek hallgatnak rá					
55. Általában irányítja azt a tevékenységet, amelyben részt vesz					

A pedagógus által megfigyelt tevékenységek:	5	4	3	2	1
	Nagyon gyakran meg- figyelhető	Gyakran meg- figyelhető	Átlagos mértékben fordul elő	Ritkán figyelhető meg	Nagyon ritkán vagy nem figyelhető meg
Affektív jellemzők					
Motiváció					
56. Nem könnyen adja fel a küzdelmet					
57. Képes tanulni a hibáiból –kudarcból is okul					
58. Nagy benne az önálló ismeretszerzési vágy					
59. Lelkesedik az erőfeszítést igénylő feladatokért					
60. Elképzelései vannak a saját jövőjére vonatkozóan					
61. Általában többet teljesít, mint amit elvárnak tőle					
62. A munkáját odaadón végzi					
63. Szereti próbára tenni a saját ügyességét					
64. Vállalja a kockázatot					
65. Tud egy dologra intenzíven figyelni/kitartóan koncentrálni (ha érdekli)					
Érdeklődés					
66. Érdeklődik az újdonságok iránt					
67. Szívesen megy a környezetében „felfedező” útra					
68. Vannak különböző gyűjteményei					
69. Kedveli a nehezen kibogozható szituációkat					
70. Lázba hozza, ha ötletelni lehet					
71. Szívesen beszél a társainak a „találmányairól”, „alkotásairól”					
72. Szójátékozik a társaival					
73. Nagy öröm számára, ha keresztretvényt fejthet					
74. Új ismeretekre fokozottan kíváncsi és nyitott					
75. Igazán lelkesíti az, ha találgathat, kísérletezhet a problémák megoldása során					
Hátrányos helyzetűeknél tehetségre utaló jelek					
76. Jó nonverbális képességére támaszkodva oldja meg azokat a helyzeteket, amelyekben hiányosak az ismeretei, illetve a szókincse					
77. Általában nincs kiemelt helyzete a gyermekcsoportban, társai mégis szívesen követik					
78. Hosszú távú céljai vannak, amelyek korán kifejlődtek és reálisaknak tűnnek					
79. Tanulási profiját tekintve tudása hiányos, gyengén olvas, külső motivációt igényel, viszont kíváncsi, rengeteg ötlete van és jó problémamegoldó					

Összesítő adatlap a tehetségűző megfigyelési szempontsorhoz

Instrukció az eredmények összesítéséhez:

Minden kategóriában össze kell adni az elért pontszámot, és az összeget el kell osztani a kérdések számával. Így minden kategóriában 1–5 közötti átlagot kapunk, melynek alapján a tanuló teljesítménye a tehetségesnek minősített tanulók átlagával összehasonlítható „A tanáraik által tehetségesnek tartott és tehetségesnek nem tartott tanulók átlageredményei és az átlagok különbségei” című lejjebb található táblázat alapján.

Megfigyelt személyiség-tulajdonság		Eredmény
Kreativitás	Kreativitás: (1–10)	
Általános értelmesség (Intelligencia)	Általános intellektuális képesség: (11–20)	
Speciális képességek	Verbális képességek: (21–26)	
	Logikai – matematikai képességek: (27–32)	
	Vizuális – ábrázolási képességek: (33–38)	
	Zenei képességek: (39–44)	
	Pszichomotoros képességek: (45–49)	
	Szociális képességek: (50–55)	
Affektív jellemzők, belső hajtóerő	Motiváció: (56–65)	
	Érdeklődés: (66–75)	
Hátrányos helyzetű tanulók tehetségjegyei	Megjegyzés	
76–79. kérdés		

Az eredmények értelmezésénél a kapott átlagokat kell figyelembe venni, összehasonlítva a lenti tehetségűző megfigyelési szempontsor átlagértékeivel. Ezt követően az átlagok alapján rangsorba kell állítani a személyiség-tulajdonságokat.

A rangsor elején szereplő tételek a tanuló/gyermek erősségei, ezekre lehet támaszkodni a tehetségnevelő tevékenység közben.

A rangsor végén levő, esetleg elmaradó tulajdonságok pedig a gyengébb területek, amelyekre kiemelt figyelmet kell fordítani a tehetséggondozás során.

Az alábbi táblázatban egy vizsgálat eredményei láthatóak, melyben a tehetségűző megfigyelési szempontsor átlagértékei szerepelnek a tanáraik által tehetségesnek tartott (összesen 194 fő) és tehetségesnek nem tartott (összesen 65 fő) tanulóknál. Az átlageredmények statisztikai összehasonlításának (kétmintás t-próba) eredményei láthatók a táblázat utolsó oszlopában.

Kérdéscsoportok	Tehetség	Átlag	Szórás	p
Kreativitás	nem tartják tehetségesnek	3,0585	0,852	,000***
	tehetségesnek tartják	3,8641	0,6841	
Általános képességek	nem tartják tehetségesnek	3,32	0,97791	,000***
	tehetségesnek tartják	4,0234	0,71788	
Speciális képesség: irodalom	nem tartják tehetségesnek	2,7103	0,83348	,000**
	tehetségesnek tartják	3,5598	0,85663	
Speciális képesség: matematika	nem tartják tehetségesnek	2,5308	0,78611	,000***
	tehetségesnek tartják	3,4375	0,90192	
Speciális képesség: rajz	nem tartják tehetségesnek	2,7308	0,7269	,000***
	tehetségesnek tartják	3,2536	0,76326	
Speciális képesség: zene	nem tartják tehetségesnek	2,7821	0,74938	,000***
	tehetségesnek tartják	3,4511	0,94716	
Speciális képesség: mozgás	nem tartják tehetségesnek	3,2677	0,83312	,000***
	tehetségesnek tartják	3,7924	0,86823	
Speciális képesség: szociális képességek	nem tartják tehetségesnek	3,1846	0,87605	,000***
	tehetségesnek tartják	3,7174	0,77363	
Motiváció	nem tartják tehetségesnek	3,2785	0,98496	,000***
	tehetségesnek tartják	4,0016	0,75505	
Érdeklődés	nem tartják tehetségesnek	2,7646	0,82033	,000***
	tehetségesnek tartják	3,681	0,74101	

Forrás: Dávid Mária, Hatvani Andrea, Héjja-Nagy Katalin (2014). Tehetségazonosítás a pedagógiában = Identifying Gifted Students in Education. Budapest: Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége.

Harmonikus - diszharmonikus jellemzők tehetségazonosításhoz

Elérés:

Oktatási Hivatal, Tehetség Kapu (www.tehetsegkapu.hu)

[https://www.tehetsegkapu.hu/tehetsegazonositoKerdoivek?page=1&pageSize=12&archivalta
k=false&sorting=&sortDescending=false](https://www.tehetsegkapu.hu/tehetsegazonositoKerdoivek?page=1&pageSize=12&archivalta
k=false&sorting=&sortDescending=false)

Használati útmutató

a „Harmonikus - diszharmonikus jellemzőkتهetségazonosításhoz” c. kérdőívhez

Életkori kategória: **3-8 év**

A vizsgálat célja:

A tehetség nem mindig pozitív tulajdonságként jelenik meg. A szempontsor célja a problémák mögött is a szokásostól eltérő, a tehetség irányába mutató jellemzők gyors azonosítása, és így a további vizsgálat és ellátás megkezdése.

Az eszköz használata:

A tulajdonságlista 18 állítást tartalmaz. Ha a harmonikus tehetségfejlődés jellemzői közül legalább hét illik egy gyerekre, tehetségirányú fejlődés azonosítható. Ha a diszharmonikus tehetségfejlődés jellemzői közül legalább hét illik a gyerekre, az különleges figyelmet kíván, mert fejlődése tehetségirányú lehet, de diszharmonia léphet fel. Ha vegyesen van jellemző, akkor a diszharmonia ennek arányában okozhat problémákat.

Ami megtudható a vizsgálattal:

- a tehetségfejlődés jelei azonosíthatók a viselkedéses jelekből
- azok a viselkedésjelek is azonosíthatók, amelyek lehetnek a tehetségfejlődésnek is a jelei, de viselkedészavarokat is jeleznek
- amellet, hogy a tehetségfejlődést jelzi, azt is jelzi az eszköz, ha a fejlődésben zavarok mutatkozhatnak, és ezért a szokásosnál nagyobb odafigyelésre van szükség

Mikor és mire érdemes használni:

- elsősorban fiatalabb gyerekek vizsgálatára alkalmas, de a tizenévesek és felnőttek esetében is jelzi ugyanazokat a tényezőket a fejlődésben, amit a gyerekeknél
- a tehetségfejlődés megfigyelésére használható
- a viselkedészavarral a látókörbe került gyerekek tüneteinek mögött az esetleges tehetségfejlődés jeleinek azonosítására alkalmas
- kutatási célokra alkalmas

Módszertani ajánlás

A tulajdonságlista két része ugyanazon jellemzők harmonikus és diszharmonikus megjelenését írja le. Így esély van meglátni azokat a tehetségfejlődést mutató gyerekeket is, akik egyébként nem kerülnek a látómezőbe ilyen szempontból. A tehetségfejlődésnek sokféle útja van, és különösen az erőteljesebb tehetségfejlődés, vagy egyéb, nagy valószínűséggel alulteljesítéshez vezető hátrányos helyzet esetén gyakori a diszharmonikus tehetségfejlődés. Ennek viselkedéses jelei sokkal inkább pszichés zavarokra, mint tehetségre utalnak.

A tulajdonságlista elemei ezeket a problémás jeleket is tartalmazzák, így felhívva a figyelmet az esetleg fel sem fedezett tehetségfejlődésre is

Mikor érdemes használni az eszközt:

- a tehetségfejlődés gyors vizsgálatát teszi lehetővé
- a viselkedészavarokkal jelentkező gyerekek vizsgálata közben felhívhatja a figyelmet a tehetségirányúfejlődés lehetőségére
- a mentálhigiénés ellátás megtervezéséhez készülő felmérésekben hasznos lehet az eszköz az érintettcsoportok megismerésében

Hasonló funkciójú eszközök

- Az érdeklődési irányokra vonatkozó megfigyelési szempontok tehetségazonosításhoz

Üzenet a pedagógusnak

A tehetségfejlődés jeleinek fonák oldalait is jelző eszköz segíti a tehetség jobb megértését, és ezen keresztül sokkal több gyerek megfelelő ellátása valósulhat meg. A diszharmonikus fejlődés mindenképpen hiányokat jelent, vagyis ezek a jelek sokkal fontosabbak, mint a harmonikus fejlődést jelző jelek.

A korai beavatkozás, a megfelelő tevékenységekbe vonás által a diszharmonikus fejlődést gyorsan korrigálhatja. Ezért lényeges, hogy a szempontok alapján minél fiatalabb életkorban felismerésre kerüljenek azok a gyerekek is, akiknek a tehetségfejlődése könnyen elakadhat, vagy antiszociális irányt vehet később.

Üzenet a szülőknek

A szempontrendszer segít a tehetségfejlődés jobb megértésében. A tehetségre jellemző viselkedések nem mindig keltenek tetszést a környezetben, és így könnyen nem a tehetség, hanem valamilyen zavar kialakulásának jeleként értelmezhetők. A diszharmonikus fejlődés kisgyerekkorban még könnyen megváltoztatható a gyerek fejlődési igényeinek megfelelő tevékenységek biztosításával. Ehhez azonban észre kell venni, hogy a gyerek viselkedésbeli problémái mögött a nagyobb fejlődési vágy áll.

Értékelési kategóriák a Harmonikus - diszharmonikus jellemzők tehetségazonosításhoz

Harmonikus tehetségfejlődés		
Kategóriák	pontszám	a jellemző szintje
Állítások száma: 1, 2, 4, 8, 9, 12, 14, 16, 18	7 - 9	kiemelkedő tehetség
	4 - 6	tehetség
	0 - 3	átlagos fejlődés
Diszharmonikus tehetségfejlődés		
Kategóriák	pontszám	a jellemző szintje
Állítások száma: 3, 5, 6, 7, 10, 11, 13, 15, 17	7 - 9	különleges figyelmet kíván
	4 - 6	figyelmet kíván
	0 - 3	átlagos

Értékelő táblázat
Gyermek/tanuló:

Mérés időpontja:

Harmonikus - diszharmonikus jellemzők tehetségazonosításhoz – tulajdonságlista				
Kategóriák	Jellemzőhöz tartozó állítások sorszáma	Állításokra adott pontszámok (0-1)	összpontszám(9)	a jellemző szintje
Harmonikus tehetségfejlődés	1			
	2			
	4			
	8			
	9			
	12			
	14			
	16			
	18			
Kategóriák	Jellemzőhöz tartozó állítások sorszáma	Állításokra adott pontszámok (0-1)	összpontszám(9)	a figyelem szintje
Diszharmonikus tehetségfejlődés	3			
	5			
	6			
	7			
	10			
	11			
	13			
	15			
	17			

Használati útmutató

a „Harmonikus - diszharmonikus jellemzők
tehetségazonosításhoz c. kérdőívhez

Életkori kategória: **9-13 év**

A vizsgálat célja:

A tehetség nem mindig pozitív tulajdonságként jelenik meg. A szempontsor célja a problémák mögött is a szokásostól eltérő, a tehetség irányába mutató jellemzők gyors azonosítása, és így a további vizsgálat és ellátás megkezdése.

Az eszköz használata:

A tulajdonságlista 18 állítást tartalmaz. Ha a harmonikus tehetségfejlődés jellemzői közül legalább hét illik egy tanulóra, a tehetségirányú fejlődés azonosítható. Ha a diszharmonikus tehetségfejlődés jellemzői közül legalább hét illik a tanulóra, akkor különleges figyelmet kíván, mert fejlődése tehetségirányú lehet, de diszharmonia léphet fel. Ha vegyesen van jellemző, akkor a diszharmonia ennek arányában okozhat problémákat.

Ami megtudható a vizsgálattal:

- a tehetségfejlődés jelei azonosíthatók a viselkedéses jelekből
- azok a viselkedésjelek is azonosíthatók, amelyek lehetnek a tehetségfejlődésnek is a jelei, de viselkedészavarokat is jeleznek
- amellet, hogy a tehetségfejlődést jelzi, azt is jelzi az eszköz, ha a fejlődésben zavarok mutatkozhatnak, és ezért a szokásosnál nagyobb odafigyelésre van szükség

Mikor és mire érdemes használni:

- elsősorban fiatalabb gyerekek vizsgálatára alkalmas, de a tizenévesek és felnőttek esetében is jelzi ugyanazokat a tényezőket a fejlődésben, amit a gyerekeknél
- a tehetségfejlődés megfigyelésére használható
- a viselkedészavarral a látókörbe került tanulók tünetei mögött az esetleges tehetségfejlődés jeleinek azonosítására alkalmas
- kutatási célokra alkalmas

Módszertani ajánlás

A tulajdonságlista két része ugyanazon jellemzők harmonikus és diszharmonikus megjelenését írja le. Így esély van meglátni azokat a tehetségfejlődést mutató gyerekeket is, akik egyébként nem kerülnek a látómezőbe ilyenszempontról.

A tehetségfejlődésnek sokféle útja van, és különösen az erőteljesebb tehetségfejlődés, vagy egyéb, nagy valószínűséggel alulteljesítéshez vezető hátrányos helyzet esetén gyakori a diszharmonikus tehetségfejlődés. Ennek viselkedéses jelei sokkal inkább pszichés zavarokra, mint tehetségre utalnak. A tulajdonságlista elemei ezeket a problémás jeleket is tartalmazzák, így felhívva a figyelmet az esetleg fel sem fedezett tehetségfejlődésre is.

Mikor érdemes használni az eszközt:

- a tehetségfejlődés gyors vizsgálatát teszi lehetővé
- a viselkedészavarokkal jelentkező gyerekek vizsgálata közben felhívhatja a figyelmet a tehetségirányúfejlődés lehetőségére
- a mentálhigiénés ellátás megtervezéséhez készülő felmérésekben hasznos lehet az eszköz az érintettcsoportok megismerésében

Hasonló funkciójú eszközök

- Az érdeklődési irányokra vonatkozó megfigyelési szempontok tehetségazonosításhoz

Üzenet a pedagógusnak

A tehetségfejlődés jeleinek fonák oldalait is jelző eszköz segíti a tehetség jobb megértését, és ezen keresztülsokkal több gyerek megfelelő ellátása valósulhat meg. A diszharmonikus fejlődés mindenképpen hiányokat jelent, vagyis ezek a jelek sokkal fontosabbak, mint a harmonikus fejlődést jelző jelek.

A korai beavatkozás, a megfelelő tevékenységekbe vonás által a diszharmonikus fejlődést gyorsan korrigálhatja. Ezért lényeges, hogy a szempontok alapján minél fiatalabb életkorban felismerésre kerüljenek azok a gyerekek is, akiknek a tehetségfejlődése könnyen elakadhat, vagy antiszociális irányt vehet később.

Üzenet a szülőknek

A szempontrendszer segít a tehetségfejlődés jobb megértésében. A tehetségre jellemző viselkedések nem mindig keltenek tetszést a környezetben, és így könnyen nem a tehetség, hanem valamilyen zavar kialakulásának jeleként értelmezhetők. A diszharmonikus fejlődés kisgyerekkorban még könnyen megváltoztatható a gyerek fejlődési igényeinek megfelelő tevékenységek biztosításával. Ehhez azonban észre kell venni, hogy a gyerek viselkedésbeli problémái mögött a nagyobb fejlődési vágy áll.

Értékelési kategóriák a Harmonikus - diszharmonikus jellemzők tehetségazonosításhoz

Harmonikus tehetségfejlődés		
Kategóriák	pontszám	a jellemző szintje
Állítások száma: 1, 2, 4, 8, 9, 12, 14, 16, 18	7 - 9	kiemelkedő tehetség
	4 - 6	tehetség
	0 - 3	átlagos fejlődés
Diszharmonikus tehetségfejlődés		
Kategóriák	pontszám	jellemző szintje
Állítások száma: 3, 5, 6, 7, 10, 11, 13, 15, 17	7 - 9	különleges figyelmet kíván
	4 - 6	figyelmet kíván
	0 - 3	átlagos

Értékelő táblázat

Tanuló:

Mérés időpontja:

Harmonikus - diszharmonikus jellemzők tehetségazonosításhoz – tulajdonságlista				
Kategóriák	Jellemzőhöz tartozó állítások sorszáma	Állításokra adott pontszámok (0-1)	összpontszám (9)	a jellemző szintje
Harmonikus tehetségfejlődés	1			
	2			
	4			
	8			
	9			
	12			
	14			
	16			
	18			
Kategóriák	Jellemzőhöz tartozó állítások sorszáma	Állításokra adott pontszámok (0-1)	összpontszám (9)	a figyelem szintje
Diszharmonikus tehetségfejlődés	3			
	5			
	6			
	7			
	10			
	11			
	13			
	15			
	17			

Harmonikus - diszharmonikus jellemzők tehetségazonosításhoz tulajdonságlista

Név:..... Mérés időpontja:.....

A tehetség nem mindig pozitív tulajdonságként jelenik meg. Különösen a valamilyen okból a szokásostól eltérően fejlődő tanulók esetében nehéz észrevenni a problémák mögött a tehetség irányába mutató jellemzőket. Ha hiányokat szenved a gyermek, az gyakran probléma formájában kerül előtérbe, de ebben a formájában is felismerhető a tehetség. Az egyes jellemzőknél jelölje a megfelelő választ!

Megfigyelési szempontok

1. Szeretné tudni, hogyan működnek a dolgok.	IGEN	NEM
2. Kérdései szokatlanok.	IGEN	NEM
3. Makacs, önfejű, sőt öntörvényű.	IGEN	NEM
4. Tökéletességre törekszik.	IGEN	NEM
5. Túlérzékenység jellemzi.	IGEN	NEM
6. Ostobaságokat kérdez.	IGEN	NEM
7. Mindent szétszed, mindenbe beleavatkozik.	IGEN	NEM
8. Élénk a képzelete.	IGEN	NEM
9. Összefüggéseket talál ott is, ahol más nem.	IGEN	NEM
10. Hazudozik, álmodozik.	IGEN	NEM
11. Szentelenkedik, butaságokat beszél.	IGEN	NEM
12. Mindig képes az események, történések friss látásmódjára.	IGEN	NEM
13. Az események, történések szabálytalansága dühíti, kiborítja.	IGEN	NEM
14. Ha valamit a fejébe vesz, azt meg is teszi.	IGEN	NEM
15. Semmi más nem érdekli, csak a saját dolgai.	IGEN	NEM
16. Kitartóan megragad az őt érdeklő feladatoknál.	IGEN	NEM
17. Nem fogadja el, ha valami nem tökéletes.	IGEN	NEM
18. Érzékenyen reagál a környezetére.	IGEN	NEM

A tehetségazonosító szakmai anyag a Nemzeti Tehetségprogram ENK-M-16-0001 és TTKIR-M-20 azonosítószámú pályázataiban került kidolgozásra.

Személyiség Alapú Érzelmi Intelligencia

Elérés:

https://diszlexia.hu/TehetKapu/TehetVizsgalat_Excel/

Személyiség Alapú Érzelmi Intelligencia

Kérem jelölje a C oszlopban 1-5-ig számmal, milyen mértékben igaz Önre!

1-egyáltalán nem igaz, 2-nem igaz, 3-többé-kevésbé igaz, 4-igaz, 5-nagyon igaz

	Állítások	Pont
1	Az érzelmeim szavakkal történő kifejezése számomra nem jelent problémát.	
2	Gyakran nehezen látom a dolgokat mások szemszögéből.	
3	Összességében nagyon motivált ember vagyok.	
4	Általában nehezen tudom szabályozni az érzelmeimet.	
5	Nem találok kellemesnek az életet.	
6	Jól tudok emberekkel bánni.	
7	Hajlamos vagyok meggondolni magamat.	
8	Sokszor nem tudom, mit érzek.	
9	Úgy érzem, hogy számos jó tulajdonsággal rendelkezem.	
10	Gyakran nehezen állok ki a jogaimért.	
11	Általában képes vagyok befolyásolni más emberek érzelmeit.	
12	Összességében elég komoran látom a világot.	
13	A hozzám közeli emberek gyakran panaszkodnak, hogy nem bánok velük	
14	Sokszor nehezen tudok igazodni a körülményekhez.	
15	Összességében képes vagyok megbirkózni a stresszel.	
16	Nem nehéz az érzelmeimet kimutatni a hozzám közelállók iránt.	
17	Általában képes vagyok beleélni magamat mások helyzetébe.	
18	Általában nehezen tudok motivált maradni.	
19	Általában képes vagyok az érzelmeimet irányítani.	
20	Összességében elégedett vagyok az életemmel.	
21	Jó tárgyalónak tartom magam.	
22	Hajlamos vagyok olyan dolgokba belemenni, amiből aztán ki akarok szállni.	
23	Gyakran szünetet tartok, és gondolkodom az érzéseimen.	
24	Azt hiszem, nem sok erősségem van.	
25	Hajlamos vagyok visszahúzódní, még akkor is, ha tudom, hogy igazam van.	
26	Úgy tűnik, hogy egyáltalán nincs hatalmam mások érzésein.	
27	Általában azt hiszem, hogy a dolgok jól működnek az életemben.	
28	Nem könnyű másokhoz kapcsolódnom, még a hozzám közeli emberekhez	
29	Általában képes vagyok alkalmazkodni az új környezethez.	
30	Sokan csodálnak nyugalmamért.	

Értékelő Táblázat

		EQ részei
JÓL-LÉT		100
1. Optimizmus		
2. Örömezés		
3. Önbecsülés		
TÁRSAS KÉSZÉG		100
4. Mások érzéseinek kezelése		
5. Asszertivitás		
6. Társas tudatosság		
ÉRZELMEK KEZELÉSE		100
7. Empátiás készség		
8. Érzések felismerése		
9. Érzések kifejezése		
10. Kapcsolatok		
ÖNURALOM		100
11. Érzések szabályozása		
12. Indolatszabályozás		
13. Stressz kezelése		
KIEGÉSZÍTŐ TÉNYEZŐK		100
14. Alkalmazkodóképesség		
15. Belső motiváció		

Tanulási erősségek

Elérés:

Szabó Zsuzsa: *A tehetség kézikönyve*, 2019 - Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége,
Budapest. 120-123.o.

https://tehetseg.hu/sites/default/files/kezikonyv/nk_mind_0.pdf

Tanulási erősségek

Ez az eljárás a diákok intellektuális képességeinek azonosítására szolgál. Elvi alapja Howard Gardnernek a többszörös intelligenciára vonatkozó felfogása, amely szerint az intelligencia nem egységes képződmény. Ellenkezőleg: az emberben többféle intelligencia létezik párhuzamosan, és korántsem szükségszerű, hogy ezek egyformán fejlettek legyenek. Mint ahogyan a felnőttekre, a gyermekekre is igaz, hogy van, amiben jók, másban pedig kevésbé jók. Gardner hétféle intelligenciát különít el: (1) nyelvi, (2) logikai-matematikai, (3) testi-mozgási, (4) téri, (5) interperszonális, (6) intraperszonális és (7) zenei. A skála területei ezeknek az intelligenciafajtáknak felelnek meg.

Az eljárás lényegét tekintve becselő skála. Nem intelligenciatesztről van tehát szó, hanem olyan eszközről, amelynek a segítségével felbecsülhetjük a tanulók intellektuális képességeit.

Instrukció:

Kérjük, hogy az adott tanulóra vonatkoztatva írjon egy számot a felsorolt állítások elé az alábbiak közül, azt, amelyik leginkább tükrözi a gyermekre/tanulóra vonatkozó általános tapasztalatait.

1 = Ilyet nem tapasztaltam.

2 = Csak elvétve fordult elő.

3 = Többször is előfordult.

4 = Szinte minden esetben tapasztalható volt.

N = Nem állt módomban megfigyelni.

TANULÁSI ERŐSSÉGEK

Név:

Osztály:

Dátum:

NYELVI (NY) _____ (átlag)

1. _____ Szeret a szavakkal játszani. Szívesen tanul meg verseket, szójátékokat, nyelvtörőket, találós kérdéseket, és ezeket könnyen felidézi.
2. _____ Beszélgetésekben kezdeményező.
3. _____ Könnyen kifejezi a gondolatait, mind szóban, mind írásban.
4. _____ Több irányból közelíti meg és írja le a dolgokat (pl. adott tárgy hogy néz ki, mire való, használatának előnyei-hátrányai stb.).
5. _____ Amit frissen hall, megjegyzi, és saját szavaival adja vissza.
6. _____ Háttérismereteit könnyen verbalizálja.
7. _____ Rengeteget kérdez.
8. _____ Szívesen elmagyarázza, hogyan jutott el egy probléma megoldásához.
9. _____ Szókincse a korához képest szokatlanul fejlett.

LOGIKAI-MATEMATIKAI (LM) _____ (átlag)

1. _____ Szívesen végez olyan tevékenységeket, amelyekben számolni kell.
2. _____ Környezetében geometriai formákat fedez fel, megszámlálható dolgokat talál (pl. csempék, virágok, falevelek).
3. _____ A kisebb egységeket nagyobb egységekbe szervezi.
4. _____ Az általános megállapításokat példákkal támasztja alá.
5. _____ Egy számára nem ismert matematikai feladványra több megoldást is talál.
6. _____ El tudja mondani, hogy milyen lépésekben jutott el a megoldásig.
7. _____ A dolgokat többféle módon csoportosítja, felfedezi az azonosságokat és a különbségeket.
8. _____ A problémamegoldás során tervszerűen halad.

9. _____ Szereti a kirakós rejtvényeket, a darabokat gyorsan egymáshoz illeszti.

TESTI-MOZGÁSI (TM) _____ (átlag)

1. _____ Szívesen végez mozgással járó tevékenységeket (pl. futás, ugrás, mászás, egyensúlyozás).

2. _____ Könnyedén mozog, mozdulatokat könnyen ismételi vagy utánoz.

3. _____ Hamar felveszi a ritmust vagy lépést.

4. _____ Könnyen elsajátít nagymozgásokat igénylő készségeket (pl. görkorcsolyázás, ugrókötelezés).

5. _____ Könnyen elsajátít finommozgásokat igénylő készségeket (pl. papírt hajtogatni).

6. _____ Egyedül próbál elsajátítani egy-egy új mozgáskészséget.

7. _____ Szereti a tárgyakat megérinteni, körbetapogatni, hogy ezzel is többet tudjon meg róluk.

TÉRI (TR) _____ (átlag)

1. _____ Elképzeléseit szereti vizuálisan kifejezésre juttatni, saját ízlése szerint rendezi be környezetét.

2. _____ Motívumokat tervez és rajzol.

3. _____ Nagy képzelőerővel illeszt össze dolgokat egyetlen alakzattá (pl. kollázs, szobor).

4. _____ Fejlett térlátással rendelkezik.

5. _____ Könnyedén szétszed és összerak dolgokat (pl. kirakós játékok, szerkezetek).

6. _____ Tárgyakat különböző módokon csoportosít.

7. _____ Művészeti szempontból értékeli a dolgokat, figyel a színekre, vonalakra, textúrára stb.

8. _____ Alaposan kihasználja a papíron rendelkezésre álló teret.

9. _____ Rajzaiban ügyel a fontos részletekre.

INTERPERSZONÁLIS (IR) _____ (átlag)

1. _____ Aktívan vesz részt csoportos tevékenységekben.

2. _____ Szívesen segít másoknak a tanulásban.

3. _____ Felnőttekkel való kapcsolata szívélyes, udvarias.

4. _____ Mások iránti érzéseit kifejezésre juttatja.

-
5. _____ Csoportos tevékenységekben vezető szerepet vállal, a közös munkát szervezi, irányítja.
 6. _____ Társai számítanak a segítségére, beveszik a csoportjukba.
 7. _____ Könnyedén teremt kapcsolatokat másokkal.
 8. _____ Csoportjának érdekeit önzetlenül képviseli, felelősséget érez a csoport munkája iránt.

INTRAPERSZONÁLIS (IA) _____ (átlag)

1. _____ Belülről motivált, önálló.
2. _____ Elfogadja magát olyannak, amilyen.
3. _____ Bízik önmagában.
4. _____ Együtt érez más gyermekekkel.
5. _____ Van humorérzéke.
6. _____ Képes önmagán is nevetni.
7. _____ Kitart a véleménye mellett.
8. _____ Kockázatvállaló.
9. _____ Feladataira erősen koncentrálnak.
10. _____ Játzás során kreatív.
11. _____ A maga választotta tevékenységekben kitartó.

ZENEI (ZN) _____ (átlag)

1. _____ Szeret zenével foglalkozni.
2. _____ Az újonnan hallott dallamot vagy ritmust rögtön elismétli.
3. _____ Maga komponál dallamot vagy ritmust.
4. _____ Tud kottából énekelni.
5. _____ Felismeri a hangszereket egy hallott zeneműben.
6. _____ Képes hallás után játszani valamilyen hangszeren.
7. _____ Önálló tanulás közben valamilyen dallamot énekel vagy dúdol.
8. _____ Érdeklődik, hogy milyen hangokat tud kicsalni különböző tárgyakból.

Megjegyzések:

.....

.....

Összegző értékelés:

Az eredményeket (átlagpontokat) egyetlen lapon megjelenítheti az alábbi táblázat felhasználásával:

Név:	NYELVI (NY)	LOGIKAI- MATEMA- TIKAI (LM)	TESTI- MOZGÁSI (TM)	TÉRI (TR)	INTER- PERSZO- NÁLIS (IR)	INTRA- PERSZO- NÁLIS (IA)	ZENEI (ZN)

Forrás: Tóth László (2004). *Pszichológiai vizsgálati módszerek a tanulók megismeréséhez.* Debrecen: Pedellus Tankönyvkiadó, 7–11.

Véleményem szerint – kreativitás kérdőív

Elérés:

Oktatási Hivatal, Tehetség Kapu (www.tehetsegkapu.hu)
<https://www.tehetsegkapu.hu/tehetsegazonositoKerdoivek?page=1&pageSize=12&archivaltak=false&sorting=&sortDescending=false>

Használati útmutató

a „Véleményem szerint – kreativitás kérdőív” c. kérdőívhez

Életkori kategória: **9-13 év**

A vizsgálat célja:

A tehetség fontos elemének, az egyéni kreatív attitűd, a kreatív gondolkodásmód szintjének vizsgálata.

Az eszköz használata:

A kérdőív 14 állítást tartalmaz, képet ad az egyén kreatív attitűdjéről. Az állítások a kreativitás szempontjából pozitívak és negatívak. Minden állítást 5 fokozatú skála szerint 1-től 5-ig kell értékelni aszerint, hogy mennyire igazak a kérdőívet kitöltő tanulóra. Az eredményeket írjuk be az értékelő táblázatba, összesítsük az elért pontokat, majd a negatív állítások összértékét vonjuk ki a pozitív állítások értékéből. A fennmaradó szám adja meg a kreativitás értékét, a kreativitás szintjét.

Szemponatok az eszköz sikeres használatához:

- a kérdőív a kreativitás dimenzióban szolgál adattal, nem a tehetséget azonosítja
- a tanuló kreatív attitűdjét mutatja, hogy mennyire vannak meg a kreatív gondolkodáshoz szükséges jellemzők
- önmagában a kreatív attitűd még nem kreativitás, mert a kreativitáshoz tudásra, készségekre is szükség van, vagyis az attitűd szükséges, de nem elégséges feltétel
- a kérdőív a tanulók megismeréséhez nyújt adatot
- a kreatív attitűd változhat, különösen, ha kreatív klíma veszi körül a tanulókat
- a kérdőívet kétfévente fel lehet venni, de közben megfigyeléssel is követhető a tanulók fejlődése

Módszertani ajánlás

A „Véleményem szerint” kérdőív a kreatív attitűdnek azon fontos elemeit célozza, amelyek megalapozzák a kreatív viselkedést. Így a szokatlan és bizonytalan elviselése, az önállóság és a kihívások keresése, a sokféleség preferenciája.

Mikor érdemes használni az eszközt?

- a tanulók megismerésére
- a kreatív klíma vizsgálatára
- kutatásra

Üzenet a pedagógusnak

A kreativitás mindenkiben meglévő lehetőség, bár nem egyforma mértékű. A megjelenése elsősorban a környezeti hatásoktól függ. A rugalmas, a diverzitást, a különlegességeket értékként kezelő környezet kedvez a kreatív attitűd megjelenésének. Egy csoportban a kreatív attitűd nagyságát elsősorban a nevelési klíma határozza meg. Ezért a kreatív attitűd vizsgálata nem csupán az egyénről ad információt, hanem a környezetről is.

Üzenet a szülőknek

A kreativitás természetes emberi jellemző. A gyerek fantáziája még a játékos kreativitás, mert még a tudás nem korlátozza a képzeletet. Az igazi kreativitásnak viszont része a tudás, ami a tudás rugalmas átalakítása, vagyis játék a tudással. Ez a valódi kreativitási szint akkor jön létre, ha a környezet értéknek tekinti a sokféle megoldást és a különlegességeket is. Ami nem egyértelmű, nem szabályos, nem megszokott, az feszültséget kelt. Ha ezt a feszültséget megszokja az ember, akkor a kreatív attitűd természetes viszonyulása lesz. Így a tehetségfejlődésnek az egyik fontos elemét a családi légkör megadhatja.

Értékelési kategóriák

Véleményem szerint – kreativitás kérdőív tanulóknak		
Kategóriák	pontszám	a kreatív attitűd szintje
Pozitív állítások Állítások száma: 2, 4, 6, 7, 9, 10, 13	35	
Negatív állítások Állítások száma: 1, 3, 5, 8, 11, 12, 14	35	
az összpontszámok különbsége		
	29-35	kiemelkedő
	22-28	jó
	10-21	átlagos

Értékelő táblázat

Tanuló:

Mérés időpontja:

Véleményem szerint – kreativitás kérdőív tanulóknak					
ssz.	Kategóriák	Jellemzőhöz tartozó állítások sor-száma	Állításokra adott pontszámok (1-5)	összpontszám	a kreatív attitűd szintje
	Pozitív állítások				
		2			
		4			
		6			
		7			
		9			
		10			
		13			
	Negatív állítások				
		1			
		3			
		5			
		8			
		11			
		12			
		14			
	Különbség +				

Használati útmutató

a „Véleményem szerint – kreativitás kérdőív” c. kérdőívhez

Életkori kategória: **14-19 év**

A vizsgálat célja:

A tehetség fontos elemének, az egyéni kreatív attitűd, a kreatív gondolkodásmód szintjének vizsgálata.

Az eszköz használata:

A kérdőív 14 állítást tartalmaz, képet ad a diák kreatív attitűdjéről. Az állítások a kreativitás szempontjából pozitívak és negatívak. Minden állítást 5 fokozatú skála szerint 1-től 5-ig kell értékelni aszerint, hogy mennyire igazak a kérdőívet kitöltő tanulóra. Az eredményeket írjuk be az értékelő táblázatba, összesítsük az elért pontokat, majd a negatív állítások összértékét vonjuk ki a pozitív állítások értékéből. A fennmaradó szám adja meg a kreativitás értékét, a kreativitás szintjét.

Szemponatok az eszköz sikeres használatához:

- a kérdőív a kreativitás dimenzióban szolgál adattal, nem a tehetséget azonosítja
- a diák kreatív attitűdjét mutatja, hogy mennyire vannak meg a kreatív gondolkodáshoz szükséges jellemzők
- önmagában a kreatív attitűd még nem kreativitás, mert a kreativitáshoz tudásra, készségekre is szükség van, vagyis az attitűd szükséges, de nem elégséges feltétel
- a kérdőív a tanulók megismeréséhez nyújt adatot
- a kreatív attitűd változhat, különösen, ha kreatív klíma veszi körül a tanulókat
- a kérdőívet két évente fel lehet venni, de közben megfigyeléssel is követhető a tanulók fejlődése

Módszertani ajánlás

A „Véleményem szerint” kérdőív a kreatív attitűdnek azon fontos elemeit célozza, amelyek megalapozzák a kreatív viselkedést. Így a szokatlan és bizonytalan elviselése, az önállóság és a kihívások keresése, a sokféleség preferenciája.

Mikor érdemes használni az eszközt?

- a diák megismerésére
- a kreatív klíma vizsgálatára
- kutatásra

Üzenet a pedagógusnak

A kreativitás mindenkiben meglévő lehetőség, bár nem egyforma mértékű. A megjelenése elsősorban a környezeti hatásoktól függ. A rugalmas, a diverzitást, a különlegességeket értékként kezelő környezet kedvez a kreatív attitűd megjelenésének. Egy csoportban a kreatív attitűd nagyságát elsősorban a nevelési klíma határozza meg. Ezért a kreatív attitűd vizsgálata nem csupán az egyénről ad információt, hanem a környezetről is.

Üzenet a szülőknek

A kreativitás természetes emberi jellemző. A gyerek fantáziája még a játékos kreativitás, mert még a tudás nem korlátozza a képzeletet. Az igazi kreativitásnak viszont része a tudás, ami a tudás rugalmas átalakítása, vagyis játék a tudással. Ez a valódi kreativitási szint akkor jön létre, ha a környezet értéknek tekinti a sokféle megoldást és a különlegességeket is. Ami nem egyértelmű, nem szabályos, nem megszokott, az feszültséget kelt. Ha ezt a feszültséget megszokja az ember, akkor a kreatív attitűd természetes viszonyulása lesz. Így a tehetségfejlődésnek az egyik fontos elemét a családi légkör megadhatja.

Értékelési kategóriák

Véleményem szerint – kreativitás kérdőív diákoknak		
Kategóriák	pontszám	a kreatív attitűd szintje
Pozitív állítások Állítások száma: 2, 4, 6, 7, 9, 10, 13	35	
Negatív állítások Állítások száma: 1, 3, 5, 8, 11, 12, 14	35	
az összpontszámok különbsége		
	29-35	kiemelkedő
	22-28	jó
	10-21	átlagos

Értékelő táblázat

Diák:

Mérés időpontja:

Véleményem szerint – kreativitás kérdőív					
ssz.	Kategóriák	Jellemző- höz tartozó állítások sorszama	Állításokra adott pontszá- mok (1-5)	összpontszám	a kreatív attitűd szintje
	Pozitív állítások				
		2			
		4			
		6			
		7			
		9			
		10			
		13			
	Negatív állítások				
		1			
		3			
		5			
		8			
		11			
		12			
		14			
	Különbség +				

Véleményem szerint – kreativitás kérdőív tanulóknak

Név:..... Mérés időpontja:.....

Melyik állítással értesz egyet? Jelöld a megfelelő választ. Nincsen jó vagy rossz válasz, az számít, hogy miképpen gondolod.

Megfigyelési szempontok

1.	Nem érdemes saját dalokat kitalálni, vannak nagyon jók, amiket leheténekelni.	☐	IGEN	☐	NEM
2.	Jó dolog egyedül sétálni.	☐	IGEN	☐	NEM
3.	Időpocsékolás történeteket írni.	☐	IGEN	☐	NEM
4.	Egy játék szabályait néha meg lehet változtatni.	☐	IGEN	☐	NEM
5.	Az embereknek könnyen megoldható feladatokat kellene kapni.	☐	IGEN	☐	NEM
6.	A napot nem feltétlenül kell sárgának ábrázolni.	☐	IGEN	☐	NEM
7.	Az a jó, ha valamit szét lehet szedni, mert így lehet többet megtudni róla.	☐	IGEN	☐	NEM
8.	Olyan feladatot nem kellene adni, aminek még senki sem ismeri a megoldását.	☐	IGEN	☐	NEM
9.	Jó lenne, ha az emberek többet kérdeznének, és nem akarnának mindig mindenben biztosnak lenni.	☐	IGEN	☐	NEM
10.	A régi időkről szóló történetek is érdekesek lehetnek.	☐	IGEN	☐	NEM
11.	Semmi értelme elképzelt szereplős játékokat játszani.	☐	IGEN	☐	NEM
12.	A jövőről szóló könyvekből nem lehet tanulni semmi hasznosat.	☐	IGEN	☐	NEM

A tehetségazonosító szakmai anyag a Nemzeti Tehetségprogram ENK-M-16-0001 és TTKIR-M-20 azonosítószámú pályázataiban került kidolgozásra.

Motivációs kérdőív diákoknak

Elérés:

Oktatási Hivatal, Tehetség Kapu (www.tehetsegkapu.hu)
<https://www.tehetsegkapu.hu/tehetsegazonositoKerdoivek?page=1&pageSize=12&archivaltak=false&sorting=&sortDescending=false>

Használati útmutató

a „Motivációs kérdőív diákoknak” c. kérdőívhez

Életkori kategória: **12-18 év**

A vizsgálat célja:

A Motivációs kérdőív több dimenzióban mutatja meg a vizsgálat diák motivációs szerkezetét, képet ad arról, hogy mely célok fontosak számára, mely indítékok vezetnek.

Az eszköz használata:

A kérdőív a motiváció hátterét mutatja be, és nem egyszerűen a motiváció szintjét. 9 dimenzióban vizsgálja a teljesítményre irányuló motívumokat, mindegyik területhez 4 állítás tartozik, vagyis összesen 36 állítást kell értékelnie a vizsgálati személynek. Minden állítást 5-fokozatú értékelési skálán 1-től 5-ig értékel a vizsgálati személy aszerint, hogy mennyire igazak rá. A megszületett eredményeket vigyük fel, írjuk be az értékelő táblázatba, összesítsük az elért pontokat, majd az értékelési útmutató használatával megállapítható a motivációs háttér profilja. Az űrlapon keverten szerepelnek az állítások.

Ami megtudható a vizsgálatból:

- a kérdőív segíti a diák motiválásának eszközeit megtalálni, amellett, hogy a motivációs hátterének befolyásolásához is nyújt adatot
- a kérdőív a motiváció szintjét nem feltétlenül jelzi az összes pontszámmal, mert ha valaki a motivációs háttérnek csak néhány elemére támaszkodik, akkor kisebb pontszámot érhet el, mint akit többféle háttértényező mozgat
- a tehetségfejlődés szempontjából mindegyik háttértényező adaptív, viszont a lelki fejlődés szempontjából vannak fontos elemek: erőfeszítés, feladatorientáltság, társas törődés
- csoportok megismerésére is alkalmas az eszköz, és így csoportok fejlesztésének és tanításának tervezésében is segít

Mikor és mire érdemes használni?

- a kérdőív elsősorban az egyéni fejlesztési terv kidolgozásában jelent nagy segítséget, de emellett a motiváció terén problémát mutató diákok és csoportok felmérésre is alkalmas
- az eredmények alapján a fejlesztés és tanítás eredményesebbé tehető a motivációs háttértényezőkre építő eljárásokkal, például, ha versenyezni szeretnek, akkor erre lehet építeni, ha a társas függés a jellemző, akkor a társas helyzetek segítenek az aktivitás fenntartásában
- a lelki fejlődés szempontjából fontos tényezők hiánya esetén a tehetséggondozásban nagyobb figyelmet kell fordítani ennek a területnek

Módszertani ajánlás

A motiváció nem homogén entitás, nagyon sokféle elem határozza meg. A kérdőív a szellemi fejlődés szempontjából legfontosabb motivációs háttértényezőket vizsgálja. Ezeknek az illeszkedése a környezethez a motivációs szintet is erőteljesen befolyásolja. Például, ha valakit a

jutalom és dicséret erősen motivál, akkor a jutalom vagy a dicséret hiánya alacsonyabb tevékenységszintet eredményez. Ha valakinél viszont a jutalom vagy a dicséret nem befolyásolja a motivációt erőteljesen, akkor hiábavaló ezekkel az eszközökkel élni.

Mikor érdemes felvenni a kérdőívet?

A kérdőív információt ad a motiváció háttéréről, így minden olyan esetben, amikor ennek a problémakörnek jelentősége lehet, érdemes alkalmazni. A kérdőív évente felvehető, ismételtető, ezért követésre és kutatásra is alkalmas.

- egyéni fejlesztési terv kidolgozásához a felmérésben használható eszköz
- különösen fontos az alulteljesítés esetén megismerni a diákok motivációs háttérét, hogy a beavatkozáshoz ezen a téren is álljon rendelkezésre információ
- a mentálhigiénés ellátás megtervezéséhez készülő felmérésekben hasznos lehet az eszköz

Az eszköz elég jelentős önreflexiót kíván, emiatt tisztában kell lennünk vele, hogy nem a valós motivációt, hanem az egyén által adott képet kapjuk. Ez nem ront az eredményeken, mert az egyén ilyen téren mutatott attitűdje jelenik meg a választásaiban, így ezen a szinten hiteles adatokhoz jutunk.

Hasonló funkciójú eszközök

- Szabadidő kérdőív tanulóknak
- Érdeklődés Térképe

Üzenet a pedagógusnak/mentornak

A diákok/ fiatalok motivációját jellemzően az iskolai tevékenység alapján ítélni meg a pedagógus. Ezzel viszonylag szűk területet ismer meg, de még ezen a területen is lehet sok fontos információt szerezni, ha több dimenzióban vizsgálunk. A motiváció, akár ha csak az iskolai motivációról van szó, jellemzi az egyént. Így a vizsgálattal nagy lehetőség nyílik a megfelelő ellátásra, beavatkozásra és változtatásra, ha szükséges.

Miközben az iskolában a jutalom és a dicséret a vezető motivációs eszközök, a lelki fejlődés és a későbbi harmonikus beilleszkedés érdekében lényeges egyéb motivációs irányokat is megerősíteni. Elsősorban az erőfeszítés, a feladatra irányultság és a társas törődés, amelyek mind az egyén, mind a társadalom szempontjából lényeges attitűdök. Ezért a felmérési eredmények alapján érdemes szükség szerint olyan változtatásokat kezdeményezni, amelyek inkább ezeket a területeket erősítik. A tehetséggondozásban a szokásosnál is nagyobb jelentősége van mindennek, minthogy nem közömbös, hogy a későbbi kiemelkedő eredmények milyen attitűdökre épülnek.

Ugyanakkor a különböző célokhoz különböző attitűdök segítenek. Nincsen „rossz” motivációs profil. Azt kell megállapítani, hogy mennyire illik a diák terveihez az attitűdje. Például egy kiváló sakkozó, akiben a versengés kevés, valószínűleg jó sakkoktató és akár sakkprogram készítő lehet, de a versenyzés nem neki való, még ha rendkívüli képességekkel rendelkezik is. A

megoldás, hogy vagy az attitűdjének megfelelően választ utat, vagy az attitűdjét a céljaihoz igazítja.

Üzenet a diáknak/fiatalnak

A motivációs háttér ismeretével a diáknak/fiatalnak a teljesítményekhez való jellemző viszonyulását lehet azonosítani. Ennek nagy jelentősége van a későbbi teljesítmények elérése szempontjából, hiszen vannak olyan területek, ahol inkább az egyik, van ahol inkább a másik attitűd a fontos. Triviális példa, hogy a versenysportokban nyilván fontosabb a versengésre irányuló attitűd, mint a tudományos munkában vagy a szociális tevékenységekben. Viszont kevésbé triviális, és lényeges szempont, hogy a hosszú felkészülést kívánó területeken az erőfeszítés és a feladatra orientáltság meghatározó. Ha a jutalom vezet valakit, akkor az ilyen, csak hosszabb távon megtérülő tevékenység befektetés nehezebben lesz megoldható a diák számára. Nincsen tehát jó vagy rossz motivációs profil, sokkal inkább az számít, hogy a választott tevékenységhez mennyire illik az attitűd, amely vezeti a gyereket.

Értékelési kategóriák

Motivációs kérdőív diákoknak		
Kategóriák	pontszám	a jellemző szintje
Dicséret Állítások száma: 1, 7,10,15	18-20	nagyon magas
	15-17	magas
	11-14	átlagos
	8-10	alacsony
	4-7	nagyon alacsony
Erőfeszítés Állítások száma: 4, 5, 14, 32	18-20	nagyon magas
	15-17	magas
	11-14	átlagos
	8-10	alacsony
	4-7	nagyon alacsony
Feladatorientáltság Állítások száma: 20, 21, 27, 34	18-20	nagyon magas
	15-17	magas
	11-14	átlagos
	8-10	alacsony
	4-7	nagyon alacsony
Versengés Állítások száma: 12, 13, 19, 30	18-20	nagyon magas
	15-17	magas
	11-14	átlagos
	8-10	alacsony
	4-7	nagyon alacsony
Hatalom Állítások száma: 2, 24, 29, 35	18-20	nagyon magas
	15-17	magas
	11-14	átlagos
	8-10	alacsony
	4-7	nagyon alacsony

Visszajelzés Állítások száma: 6, 23, 25, 36	18-20	nagyon magas
	15-17	magas
	11-14	átlagos
	8-10	alacsony
	4-7	nagyon alacsony
Jutalom Állítások száma: 8, 11, 22, 33	18-20	nagyon magas
	15-17	magas
	11-14	átlagos
	8-10	alacsony
	4-7	nagyon alacsony
Társas törődés Állítások száma: 3, 9, 18, 28	18-20	nagyon magas
	15-17	magas
	11-14	átlagos
	8-10	alacsony
	4-7	nagyon alacsony
Társas függés Állítások száma: 16, 17, 26, 31	18-20	nagyon magas
	15-17	magas
	11-14	átlagos
	8-10	alacsony
	4-7	nagyon alacsony

Motivációs kérdőív diákoknak

Név:..... Mérés időpontja:.....

Jelöld, milyen mértékben értesz egyet az alábbi állításokkal, 5: teljesen egyetértek, 1: egyáltalán nem értekegyet.

Az érdeklődés irányai

1. Fontos számomra a jó teljesítményért kapott dicséret.	5	4	3	2	1
2. Szeretek egy csoport élén a csoportért tevékenykedni.	5	4	3	2	1
3. Örülök, ha a többieknek segíthetek, még ha én nem is szerepelekolyan jól.	5	4	3	2	1
4. Ha érzem, hogy fejlődök valamiben, még keményebbendolgozom.	5	4	3	2	1
5. Minél nehezebb egy probléma, annál inkább igyekszemmegoldani.	5	4	3	2	1
6. Az, hogy mások felfigyeljenek a munkámra, igazán alegalfontosabb.	5	4	3	2	1
7. Szükségem van arra, hogy megdicsérjenek a jó munkámért.	5	4	3	2	1
8. A jó munkáért járó dicséret nem elég, szeretem, ha jutalmat iskapok érte.	5	4	3	2	1
9. Fontos, hogy az egy helyen tanulók illetve dolgozók segítsékegyemást.	5	4	3	2	1
10. Akkor megy a munka a legjobban, ha dicséretet kapok.	5	4	3	2	1
11. Fontos számomra, hogy a jó teljesítményemet jutalmazták.	5	4	3	2	1
12. A győzelem fontos számomra.	5	4	3	2	1
13. Nagyon tudok dolgozni, ha az a tét, hogy másoknál jobb lehessenek.	5	4	3	2	1
14. Erősen törekszem arra, hogy megértssem az új dolgokat.	5	4	3	2	1
15. Fontos számomra a szüleimtől a jó teljesítményért kapott dicséret.	5	4	3	2	1
16. Fontos, hogy a barátaim büszkék legyenek a teljesítményemre.	5	4	3	2	1
17. Fontos számomra, hogy számíthassak a barátaim segítségére amunkában.	5	4	3	2	1
18. Odafigyelek másokra.	5	4	3	2	1
19. Azt akarom, hogy a legjobbak között legyek.	5	4	3	2	1
20. Az érdekes feladatokkal keményebben próbálkozom.	5	4	3	2	1
21. Örülök, ha azt látom, hogy fejlődök a munkámban.	5	4	3	2	1
22. A munkáért járó bizonyítvány segít abban, hogy keményebbendolgozzak.	5	4	3	2	1
23. Fontos számomra, hogy visszajelezzék, hogy jól csinálom amunkámat.	5	4	3	2	1

24. Keményen tudok dolgozni azért, hogy felgyeljenek rám atöbbiek.	5	4	3	2	1
25. Annál keményebben dolgozom, minél jobb visszajelzést kapok amunkámról.	5	4	3	2	1
26. A barátok segítenek abban, hogy keményen tudjak dolgozni.	5	4	3	2	1
27. Szeretem, ha esély van arra, hogy valamit a javítás érdekében újra próbálhassak.	5	4	3	2	1
28. Szeretek másoknak segíteni, hogy jók legyenek.	5	4	3	2	1
29. Gyakran igyekszem azon, hogy egy csoport vezetője legyek.	5	4	3	2	1
30. Szeretek másokkal versenyezni.	5	4	3	2	1
31. A barátaimmal végzett közös munka növeli a teljesítményemet.	5	4	3	2	1
32. Nem bánom, ha sokáig kell dolgoznom egy feladaton, ha érdekel.	5	4	3	2	1
33. Akkor dolgozom a legjobban, ha valamilyen jutalmat kaphatok	5	4	3	2	1
34. Szükségem van arra, hogy lássam, mire jutok a munkámmal.	5	4	3	2	1
35. Azt akarom, hogy fontosnak érezhessem magam másokszemében.	5	4	3	2	1
36. Szeretem, ha ösztönzik a munkámat.	5	4	3	2	1

A tehetségazonosító szakmai anyag a Nemzeti Tehetségprogram ENK-M-16-0001 és TTKIR-M-20 azonosító számú pályázataiban került kidolgozásra.

Szabadidő kérdőív tanulóknak

Elérés:

Oktatási Hivatal, Tehetség Kapu (www.tehetsegkapu.hu)
[https://www.tehetsegkapu.hu/tehetsegazonositoKerdoivek?page=1&pageSize=12&archivalta
k=false&sorting=&sortDescending=false](https://www.tehetsegkapu.hu/tehetsegazonositoKerdoivek?page=1&pageSize=12&archivalta
k=false&sorting=&sortDescending=false)

Használati útmutató

a „Szabadidő kérdőív tanulóknak” c. kérdőívhez

Életkori kategória: **9-13 év**

A vizsgálat célja:

A Szabadidő kérdőív két kérdésre keres választ a vizsgálati személlyel kapcsolatban: milyen tevékenységterületen aktív, és hogyan éli meg ezt a tevékenységet. A tehetségazonosításban nagy jelentősége van a már érdeklődésből űzött konkrét tevékenységeknek. Ezekre építhető a fejlesztés a már megjelenő érdeklődés nyomán. A szabadidőben végzett erősen fejlesztő tevékenységek jelezhetik a fejlődésre irányuló motivációt, tevékenységvágyat.

Az eszköz használata:

A kérdőív 61 állításon keresztül vizsgálja a kedvelt tevékenységeket. Az űrlapon keverten szerepelnek az állítások. Minden állítást 1-től 5-ig értékel a vizsgálati személy aszerint, hogy mennyire igazak rá. Lényeges különbség, hogy egy adott tevékenység milyen mértékben hathat a tanulás és a munka terén fejlesztésként. A válaszokat írjuk be az értékelő táblázatba, össze-sítsük az elért pontokat, majd az értékelési útmutató használatával megállapítható a fejlődésre irányuló motivációs szint. A kérdőív a tanuló preferenciájára kérdez rá, ezért nincsen jó vagy rossz válasz. Ezt az értékelésnél is fontos szempontként kell alkalmazni.

Szemponatok az eszköz sikeres használatához

- a fejlődési motiváció szintjéről szolgáltat adatot a tehetségprofilhoz
- az önálló fejlődésre irányuló belső hajtóerőt jelzi a szabadidőben végzett aktivitás minősége és mennyisége is
- a tanuló megismerésére alkalmas az eszköz, amely évente felvehető adatnyerés céljából, illetve az iskolában alulteljesítő gyerekek motivációjának vizsgálatára is használható
- az eredmények megmutatják, hogy mennyire tevékeny a tanuló, és ezen belül ez az önálló fejlődésre vagy inkább a lazító tevékenységekre irányul
- az Érdeklődés Térképe további információkat ad a motiváció erejéről és irányáról

Módszertani ajánlás

Az ember szabadidejében lehet igazán önmaga, ez így van a tanulók esetében is. Amikor nem meghatározott, hogy mit kell tenni, akkor ismerhető meg a legbiztosabban a belső hajtóerő. A Szabadidő kérdőív segít azonosítani a gyerekek/tanulók fejlődési vágyát, ami a tehetségfejlődésnek az egyik legfontosabb eleme.

Ezért lényeges az alábbiakat szem előtt tartani:

- a tanulók esetében a család még nagyon sok tekintetben meghatározza a tevékenységeket, ezért a családi háttér fokozottan befolyásolja, hogy milyen tevékenységeket ismerhet meg a gyerek
- a kérdőív preferenciára kérdez, tehát akár olyan tevékenységeket is bejelölhetnek a tanulók, amelyek a vágyaikat jelentik, nem valós tevékenységet
- hátrányos helyzetű gyerekek esetében korlátozott az elérhető tevékenység lehetőségek ismerete, így az értékelésnél a szociokulturális háttér figyelembevétele is szükséges
- a hátrányos helyzetű gyerekeknél már néhány erősen fejlesztő kategóriába eső tevékenység is jelzi a nagyobb fejlődési vágyat.

A kérdőív különösen segíti az iskolában alulteljesítő gyerekek motivációs hátterének megismerését. Az alulteljesítés gyakran csak az iskolai tevékenységre korlátozódik, és ilyen esetben sokszor nem derül ki, hogy a gyermek milyen sok erőfeszítést tesz a fejlődésre, illetve milyen nagy a belső fejlődési vágya.

Mikor érdemes felvenni a kérdőívet?

A kérdőívvel megismerhető az egyén és a közösség fejlődési vágya és a kedvelt tevékenységek. Ezért többféle céllal is használható:

- egyéni fejlesztési terv készítéséhez adatgyűjtésre
- alulteljesítő, hátrányos helyzetű diákok felméréséhez, megismeréséhez
- tehetségprogram tervezéséhez adatgyűjtésre, hogy mely területeken aktívak a tanulók, és ezek a területek megfelelően ellátottak-e, vagy szükséges további programokat indítani
- tehetségprogram tervezéséhez adatgyűjtésre, hogy mely fejlesztő tevékenységeket nem preferálják a diákok, és ezeknek a területeknek a népszerűsítése cél lehet, amennyiben egyértelműen a fejlődéshez hozzájáruló tevékenységeket biztosít

Hasonló eszközök

1. Motivációs kérdőív tanulóknak
2. Az érdeklődési irányokra vonatkozó megfigyelési szempontok tehetségazonosításhoz
3. Érdeklődés Térképe

Üzenet a pedagógusnak

A tehetségfejlődés szempontjából a szabadidős tevékenységek jelentősége meghaladja az iskolai tanulás jelentőségét. Fontos különbség, hogy szabadidejében saját színvonalán, saját érdeklődésének megfelelően fejlődhet az ember, és ez messze hatékonyabb a formális oktatásra jellemzőhöz képest. Ráadásul a szabadidőben végzett fejlődésre irányuló tevékenység nem csupán valamilyen konkrét tudást fejleszt, hanem a fejlődési potenciált. Ez teszi lehetővé, hogy a továbbiakban a szellemi kihívásokkal hatékonyan küzdjön meg az ember. Lényegében ez a műveltség, amely az újabb tudás megszerzésére műveli meg az agyat. Gyerekekről lévén szó, a szabadidős tevékenységek a családi háttérrel is nagyon sokat elárulnak, mert a szabadidő igen nagy részét még a családdal együtt tölti a gyerek. Emiatt is meghatározó a család a gyerekkori tehetségfejlődésben. Ekkor alakulhatnak ki jelentős, a gyerek belső lehetőségeitől független fejlődési különbségek.

A korai tehetséggondozás egyik legfontosabb terepe a gyerekek színvonalas szabadidős tevékenységének biztosítása.

A kérdőívben megjelent tevékenységek útmutatót adnak a szabadidős fejlesztési lehetőségek terén. Akármilyen okból nem kapja meg a gyerek a családban a szabadidős tevékenységeket, ezek tehetséggondozásként biztosíthatók. A gyerekek esetében is a tehetséggondozás egyik hatékony eleme ezeknek a hiányoknak a megszüntetése, ezért fontos a magas fejlődési lehetőséget biztosító tevékenységekbe vezetni a gyerekeket.

Üzenet a szülőknek

A szabadidős tevékenységekben fejlődnek a legerőteljesebben a gyerekek. A szabad kalandozás, a világ minden apró részletének kipróbálása és megismerése segíti a fejlődését. Ezért fontos minél többféle fejlesztő tevékenységbe bevonni őket. Ha lehetséges az egész család részvétele ezekben a tevékenységekben, az többlet haszonnal jár, mert a gyerek a családi minta alapján, természetes módon veszi át azt a fontos attitűdöt, hogy nap, mint nap érdekes tevékenységek által fejlődik az ember. Ez egész életén át folyamatos megújulást jelent majd, és így bármilyen területen kell kiemelkedő szellemi teljesítményt elérnie, megfelelő fejlődési háttérpotenciál áll a rendelkezésére.

Értékelési kategóriák

A kérdőív kiértékelésében nincsen jó vagy rossz válasz, az eredmények arról adnak képet, hogy mennyire és milyen módon tevékeny a vizsgálati személy. 5-fokozatú értékelési skála szerint történik a tevékenység szintjének a megállapítása.

Szabadidő kérdőív tanulóknak		
Kategóriák	pontszám	a kedveltség szintje
Fejlesztő Állítások száma: (29) 1, 6, 11, 13, 14, 15, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 32, 34, 35, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 56, 57, 58, 59, 60, 61	134-144	kiváló
	123-133	jó
	100-121	átlagos
	79-99	gyenge
	0-78	nagyon gyenge
Rekreációs fejlesztő Állítások száma: (22) 2, 3, 7, 8, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 30, 36, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 48, 54, 55	100-110	kiváló
	89-99	jó
	68-88	átlagos
	47-67	gyenge
	0-46	nagyon gyenge
Lazító Állítások száma: (10) 4, 5, 9, 10, 12, 31, 33, 41, 42, 45	45-50	kiváló
	39-44	jó
	28-38	átlagos
	21-27	gyenge
	0-20	nagyon gyenge

Értékelő táblázat

Tanuló:

Mérés dátuma:

Szabadidő kérdőív tanulóknak					
ssz.	tevékenység jellemző	Jellemzőhöz tartozó állítások-sorszáma	Állításokra adott pontszámok (1-5)	összpontszám	kedveltség szintje
1.	Fejlesztő	1			
		6			
		11			
		13			
		14			
		15			
		22			
		24			
		25			
		26			
		27			
		28			
		29			
		32			
		34			
		35			
		46			
		47			
		49			
		50			
		51			
52					
53					
56					
57					
58					
59					
60					
61					
2.	Rekreációs fejlesztő	2			
		3			
		7			
		8			
		16			
		17			
		18			
		19			
		20			
		21			
		23			
30					

		36			
		37			
		38			
		39			
		40			
		43			
		44			
		48			
		54			
		55			
3.	Lazító	4			
		5			
		9			
		10			
		12			
		31			
		33			
		41			
		42			
		45			

Használati útmutató

a „Szabadidő kérdőív tanulóknak” c. kérdőívhez

Életkori kategória: **14-19 év**

A vizsgálat célja:

A Szabadidő kérdőív két kérdésre keres választ a vizsgálati személlyel kapcsolatban: milyen tevékenységterületen aktív, és hogyan éli meg ezt a tevékenységet. A tehetségazonosításban nagy jelentősége van a már érdeklődésből üzött konkrét tevékenységeknek. Ezekre építhető a fejlesztés a már megjelenő érdeklődés nyomán. A szabadidőben végzett erősen fejlesztő tevékenységek jelezhetik a fejlődésre irányuló motivációt, tevékenységvágyat.

Az eszköz használata:

A kérdőív 61 állításon keresztül vizsgálja a kedvelt tevékenységeket. Az űrlapon keverten szerepelnek az állítások. Minden állítást 1-től 5-ig értékel a vizsgálati személy aszerint, hogy mennyire igazak rá.

Lényeges különbség, hogy egy adott tevékenység milyen mértékben hathat a tanulás és a munka terén fejlesztésként. A válaszokat írjuk be az értékelő táblázatba, összesítsük az elért pontokat, majd az értékelési útmutató használatával megállapítható a fejlődésre irányuló motivációs szint.

A kérdőív a tanuló preferenciájára kérdez rá, ezért nincsen jó vagy rossz válasz. Ezt az értékelésnél is fontos szempontként kell alkalmazni.

Szemponatok az eszköz sikeres használatához

- a fejlődési motiváció szintjéről szolgáltat adatot a tehetségprofilhoz
- az önálló fejlődésre irányuló belső hajtóerőt jelzi a szabadidőben végzett aktivitás minősége és mennyisége is
- a diák megismerésére alkalmas az eszköz, amely évente felvehető adatnyerés céljából, illetve az iskolában alulteljesítő tanuló motivációjának vizsgálatára is használható
- az eredmények megmutatják, hogy mennyire tevékeny a tanuló, és ezen belül ez az önálló fejlődésre vagy inkább a lazító tevékenységekre irányul
- az Érdeklődés Térképe további információkat ad a motiváció erejéről és irányáról

Módszertani ajánlás

Az ember szabadidejében lehet igazán önmaga, ez így van a tanulók esetében is. Amikor nem meghatározott, hogy mit kell tenni, akkor ismerhető meg a legbiztosabban a belső hajtóerő. A Szabadidő kérdőív segít azonosítani a tanulók fejlődési vágyát, ami a tehetségfejlődésnek az egyik legfontosabb eleme.

Ezért lényeges az alábbiakat szem előtt tartani:

- a diákok esetében a család még nagyon sok tekintetben meghatározza a tevékenységeket, ezért a családi háttér fokozottan befolyásolja, hogy milyen tevékenységeket ismerhet meg a tanuló
- a kérdőív preferenciára kérdez, tehát akár olyan tevékenységeket is bejelölhetnek a diákok, amelyek a vágyaikat jelentik, nem valós tevékenységet
- hátrányos helyzetű tanulók esetében korlátozott az elérhető tevékenység lehetőségek ismerete, így az értékelésnél a szociokulturális háttér figyelembevétele is szükséges
- a hátrányos helyzetű tanulóknál már néhány erősen fejlesztő kategóriába eső tevékenység is jelzi a nagyobb fejlődési vágyat.

A kérdőív különösen segíti az iskolában alulteljesítő diákok motivációs hátterének megismerését. Az alulteljesítés gyakran csak az iskolai tevékenységre korlátozódik, és ilyen esetben sokszor nem derül ki, hogy a diák milyen sok erőfeszítést tesz a fejlődésre, illetve milyen nagy a belső fejlődési vágya.

Mikor érdemes felvenni a kérdőívet?

A kérdőívvel megismerhető az egyén és a közösség fejlődési vágya és a kedvelt tevékenységek. Ezért többféle céllal is használható:

- egyéni fejlesztési terv készítéséhez adatgyűjtésre
- alulteljesítő, hátrányos helyzetű diákok felméréséhez, megismeréséhez
- tehetségprogram tervezéséhez adatgyűjtésre, hogy mely területeken aktívak a tanulók, és ezek a területek megfelelően ellátottak-e, vagy szükséges további programokat indítani
- tehetségprogram tervezéséhez adatgyűjtésre, hogy mely fejlesztő tevékenységeket nem preferálják a diákok, és ezeknek a területeknek a népszerűsítése cél lehet, amennyiben egyértelműen a fejlődéshez hozzájáruló tevékenységeket biztosít

Hasonló eszközök

- Motivációs kérdőív tanulóknak
- Az érdeklődési irányokra vonatkozó megfigyelési szempontok tehetségazonosításhoz
- Érdeklődés Térképe

Üzenet a pedagógusnak

A tehetségfejlődés szempontjából a szabadidős tevékenységek jelentősége meghaladja az iskolai tanulás jelentőségét. Fontos különbség, hogy szabadidejében saját színvonalán, saját érdeklődésének megfelelően fejlődhet az ember, és ez messze hatékonyabb a formális oktatásra jellemzőhöz képest. Ráadásul a szabadidőben végzett fejlődésre irányuló tevékenység nem csupán valamilyen konkrét tudást fejleszt, hanem a fejlődési potenciált. Ez teszi lehetővé, hogy a továbbiakban a szellemi kihívásokkal hatékonyan küzdjön meg az ember. Lényegében ez a műveltség, amely az újabb tudás megszerzésére műveli meg az agyat.

Diákokról lévén szó, a szabadidős tevékenységek a családi háttérrel is nagyon sokat elárulnak, mert a szabadidő igen nagy részét még a családdal együtt tölti a gyerek. Emiatt is meghatározó a család a gyerekkori tehetségfejlődésben.

Ekkor alakulhatnak ki jelentős, a gyerek belső lehetőségeitől független fejlődési különbségek. Az iskolai tehetséggondozás egyik legfontosabb terepe a tanulók színvonalas szabadidős tevékenységének biztosítása is.

A kérdőívben megjelent tevékenységek útmutatót adnak a szabadidős fejlesztési lehetőségek terén. Akármilyen okból nem kapja meg a tanuló a családban a szabadidős tevékenységeket, ezek tehetséggondozásként biztosíthatók. Diákok esetében is a tehetséggondozás egyik hatékony eleme ezeknek a hiányoknak a megszüntetése, ezért fontos a magas fejlődési lehetőséget biztosító tevékenységekbe vezetni a gyerekeket.

Üzenet a szülőknek

A szabadidős tevékenységekben fejlődnek a legerőteljesebben a gyerekek. A szabad kalandozás, a világ minden apró részletének kipróbálása és megismerése segíti a fejlődését. Ezért fontos minél többféle fejlesztő tevékenységbe bevonni őket. Ha lehetséges az egész család részvétele ezekben a tevékenységekben, az többlet haszonnal jár, mert a gyerek a családi minta alapján, természetes módon veszi át azt a fontos attitűdöt, hogy nap, mint nap érdekes tevékenységek által fejlődik az ember. Ez egész életén át folyamatos megújulást jelent majd, és így bármilyen területen kell kiemelkedő szellemi teljesítményt elérnie, megfelelő fejlődési háttérpotenciál áll a rendelkezésére.

Értékelési kategóriák

A kérdőív kiértékelésében nincsen jó vagy rossz válasz, az eredmények arról adnak képet, hogy mennyire és milyen módon tevékeny a vizsgálati személy. 5-fokozatú értékelési skála szerint történik a tevékenység szintjének a megállapítása.

Szabadidő kérdőív tanulóknak		
Kategóriák	pontszám	a kedveltség szintje
Fejlesztő Állítások száma: (29) 1, 6, 11, 13, 14, 15, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 32, 34, 35, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 56, 57, 58, 59, 60, 61	134- 144	kiváló
	123- 133	jó
	100- 121	átlagos
	79- 99	gyenge
	0-78	nagyon gyenge
Rekreációs fejlesztő Állítások száma: (22) 2, 3, 7, 8, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 30, 36, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 48, 54, 55	100- 110	kiváló
	89- 99	jó
	68- 88	átlagos
	47- 67	gyenge
	0-46	nagyon gyenge
Lazító Állítások száma: (10) 4, 5, 9, 10, 12, 31, 33, 41, 42, 45	45- 50	kiváló
	39- 44	jó
	28- 38	átlagos
	21- 27	gyenge
	0-20	nagyon gyenge

Értékelő táblázat**Diák:****Mérés dátuma:**

Szabadidő kérdőív tanulóknak					
ssz.	tevékenység jellemző	Jellemzőhöz tartozó állítások sorszáma	Állításokra adott pontszámok (1-5)	összpontszám	kedveltség szintje
1.	Fejlesztő	1			
		6			
		11			
		13			
		14			
		15			
		22			
		24			
		25			
		26			
		27			
		28			
		29			
		32			
		34			
		35			
		46			
		47			
		49			
		50			
		51			
52					
53					
56					
57					
58					
59					
60					
61					
2.	Rekreációs fejlesztő	2			
		3			
		7			
		8			
		16			
		17			
		18			

		19			
		20			
		21			
		23			
		30			
		36			
		37			
		38			
		39			
		40			
		43			
		44			
		48			
		54			
		55			
3.	Lazító	4			
		5			
		9			
		10			
		12			
		31			
		33			
		41			
		42			
		45			

Szabadidő kérdőív tanulóknak

Név:..... Mérés időpontja:.....

Mennyire kedveled az alábbi tevékenységeket?

A válaszokat a számok bejelölésével adhatod meg, 5: a legkedveltebbet, az 1: a legkevésbé kedveltet jelenti. Nincsen jó vagy rossz válasz, csak az számít, hogy miképpen gondolod.

Az érdeklődés irányai

1. stratégiai/táblás játékokkal játszani	5	4	3	2	1
2. kártyázni, társasjátékokkal játszani	5	4	3	2	1
3. kirándulni	5	4	3	2	1
4. tévét nézni	5	4	3	2	1
5. videókat, filmet, Youtube-ot nézni	5	4	3	2	1
6. zenélni	5	4	3	2	1
7. egyéni sportot űzni	5	4	3	2	1
8. csapatsportot űzni	5	4	3	2	1
9. sportműsorokat nézni	5	4	3	2	1
10. sportversenyekre járni	5	4	3	2	1
11. makettek készíteni (autó, épület, hajó, repülő stb.)	5	4	3	2	1
12. számítógépes játékot játszani	5	4	3	2	1
13. kézműveskedni	5	4	3	2	1
14. programozni	5	4	3	2	1
15. barkácsolni, építeni	5	4	3	2	1
16. biciklizni	5	4	3	2	1
17. sütni-főzni	5	4	3	2	1
18. növényekkel foglalkozni	5	4	3	2	1
19. állatokkal foglalkozni	5	4	3	2	1
20. lovagolni	5	4	3	2	1
21. utazni	5	4	3	2	1
22. matematikai problémákat megoldani	5	4	3	2	1
23. táncolni	5	4	3	2	1
24. csillagokat megismerni	5	4	3	2	1
25. fizikai/kémiai kísérleteket végezni	5	4	3	2	1

26.	technikával foglalkozni	5	4	3	2	1
27.	rejtvényeket, feladványokat megoldani	5	4	3	2	1
28.	autó-, motorszereléssel foglalkozni	5	4	3	2	1
29.	modelleket készíteni (autó, épület, hajó, repülő)	5	4	3	2	1
30.	ház körüli munkát végezni	5	4	3	2	1
31.	aludni	5	4	3	2	1
32.	filmezni, fotózni	5	4	3	2	1
33.	beszélgetni	5	4	3	2	1

A tehetségazonosító szakmai anyag a Nemzeti Tehetségprogram ENK-M-16-0001 és TTKIR-M-20 azonosító számú pályázataiban került kidolgozásra.

Ajánlott eszközlista képességfelméréshez

Ajánlott eszközlista képességfelméréshez

1. Érdeklődés Térképe kisgyermekről
elérés: https://diszlexia.hu/TehetKapu/TehetVizsgalat_Excel/
2. Érdeklődési irányok kérdőív (Holland 1973)
elérés: [erdeklodesi_iranyok_kerdoiv.pdf \(unideb.hu\)](erdeklodesi_iranyok_kerdoiv.pdf)
3. Érdeklődési irányokra vonatkozó megfigyelési szempontok tehetségazonosításhoz
elérés: [TehetségKapu \(tehetsegkapu.hu\)](TehetségKapu)
4. Információfeldolgozás Profil
elérés: https://diszlexia.hu/TehetKapu/TehetVizsgalat_Excel/
5. Interjú
elérés: [nk_mind_0.pdf \(tehetseg.hu\)](nk_mind_0.pdf) 105-106. old.
6. Kognitív Profil Teszt
elérés: <http://kognitivprofil.hu>
7. Nebraskai Csillagos Éjszaka szempontsor tehetségigéreték felismeréséhez pedagógusok és szülők részére
elérés: [nk_mind_0.pdf \(tehetseg.hu\)](nk_mind_0.pdf) 140. old.
8. Renzulli–Hartman-skála a kiemelkedő tanulók viselkedésjellemzőinek becslésére
elérés: [nk_mind_0.pdf \(tehetseg.hu\)](nk_mind_0.pdf) 136-139. old.
9. Speciális megfigyelési szempontok átütő tehetség felismeréséhez
elérés: [TehetségKapu \(tehetsegkapu.hu\)](TehetségKapu)
10. Szabadidő kérdőív
elérés: https://diszlexia.hu/TehetKapu/TehetVizsgalat_Excel/
11. Szenzomotoros Profil Teszt
elérés: <http://kognitivprofil.hu>
12. Szülői vélemény
elérés: [nk_mind_0.pdf \(tehetseg.hu\)](nk_mind_0.pdf) 141. old.
13. Tanulási erősségek
elérés: [nk_mind_0.pdf \(tehetseg.hu\)](nk_mind_0.pdf) 120-123. old.

-
14. Tanulási stílusok kérdőív
elérés: <http://matekedzo.hu/wpcontent/uploads/2016/11/tanul%C3%A1si-st%C3%ADlusok.pdf>
 15. Tanuló iskolán kívüli kapcsolathálózata
elérés: [nk_mind_0.pdf \(tehetseg.hu\)](#) 150-151. old.
 16. Tehetségigéreték jellemzése
elérés: [nk_mind_0.pdf \(tehetseg.hu\)](#) 152-153. old.
 17. Tehetség Motivációs Öndefiníciós Kérdőív
elérés: [nk_mind_0.pdf \(tehetseg.hu\)](#) 146-149. old.
 18. Tehetségjellemzők tehetségazonosításhoz kérdőív
elérés: [TehetségKapu \(tehetsegkapu.hu\)](#)
 19. Tóth-féle Kreativitás Becslő Skála
elérés: [nk_mind_0.pdf \(tehetseg.hu\)](#) 130-134. old.
 20. Viselkedésre vonatkozó megfigyelési szempontok tehetségazonosításhoz
elérés: [TehetségKapu \(tehetsegkapu.hu\)](#)

IV. IRODALOMJEGYZÉK

Gyarmathy, É. (2010) *Hátrányban az előny – A szociokulturálisan hátrányos tehetségesek*. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest. Web: [Hátrányban az előny. A szociokulturálisan hátrányos tehetségesek | tehetség.hu](http://Hátrányban%20az%20előny.%20A%20szocio-kulturálisan%20hátrányos%20tehetségesek%20|%20tehetseg.hu)

Gyarmathy, É., Füzi B. (2016) *Felzárkóztatás és tehetséggondozás*. Typotop Kft., Budapest.

Harsányi, I. (1988) *A tehetségvédelem kis kalauza*. Pest Megyei Pedagógiai Intézet, Budapest.

Nagy, S. szerk. (1977) *Pedagógiai lexikon*. Akadémiai Kiadó, Budapest

Oktatási Hivatal: *Mérőeszköz a pályaválasztást és a továbbtanulást támogató személyes tanulói jellemzők vizsgálatához és ágazati ajánláshoz*. [Oktatási Hivatal \(oktatas.hu\)](http://Oktatási%20Hivatal%20(oktatas.hu))

Oktatási Hivatal: *Pályaorientációs Mérő- és Támogató Eszköz*. <https://pom.oktatas.hu>

Oktatási Hivatal: *Tehetségazonosítás*. [TehetségKapu \(tehetsegkapu.hu\)](http://TehetségKapu%20(tehetsegkapu.hu))

Szabó, Zs. szerk. (2019) *A tehetség kézikönyve*. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest.